

NAŠ AERO

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE CELJE

CELJE, DECEMBER 1987

LETNIK XXVI – številka 9

časopisni svet

karmen dovč, peter drofenik, željko
hrastovec, alenka kolar, ivanka kalan,
božena kosu, zoran markovič, tomaž pečnik,
vera radič, marko ramšak, dora rovere,
srečko vavričuk

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

marjan herman

uredila

dora rovere

oblikovanje naslovne strani

grega švab

tisk

aero, tozd grafika
za tiskarno drago vračun
naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, kocenova 4
po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.400 izvodov

Pred nami je novo leto

Pred nami je »novoletni čas«. Vse češče slišimo vzdih »oh, kako hitro je minilo to leto«, ali pa »kako čas beži se najbolj pozna na otrocih, ki tako rastejo«. Kot da čas beži le otrokom, za nas pa stoji. Pa temu žal ni tako. O tem največ razmišljamo v tem »novoletnem času«. Predsilvestrovsko vzdušje valovi med nami. Nekateri prihod novega leta doživljamo kar se da burno in vihravo. Kar strah nas je, da se ne bi dovolj imenitno zabavali. Drugi se ga napijemo, da pozabimo staro težavno leto, ali pa zato, ker je pač to ena od naših navad. Nekateri sanjarimo o lepši prihodnosti, ki bo – skoraj zagotovo skrita v tem prihajajočem, mlademu letu. Nekateri smo še v tem času službeno razvneti, delamo bilance, načrtujemo hitrejši razvoj in se prepiramo s tovariši, in včasih tudi sami s seboj.

Druži pa nas to, neizmerno hrepenenje po osebni sreči, saj smo ljudje in vsakdo je čisto samosvoj, za drobec drugačen, četudi nam je dano živeti v skoraj istem času in prostoru. Vendar imamo v tej nenavadni noči, ki jo pri nas imenujemo »silvestrovska noč«, naj si to priznamo ali ne, nekaj zares skupnega. Vsi si želimo *dobro srečo*.

TODA KAJ JE SREČA?

Mnogi modri možje so pisali in razmišljali o srčiki tega pojma. Vendar še nihče ni uspel najti takšnega odgovora, ki bi bil vsestransko sprejemljiv in za vse veljaven. Sreča posameznika ne more biti sreča vseh. Kajti sreča je skrivnostna paleta čustvovanj, drobnih dojemov in početij, ki jih vsakdo nosi v sebi in mu jih ponuja življenje samo. Zato je sreča intimen dragocen zaklad, ki je nekako ne znamo prav čuvati in negovati, kajti ko nam je

dana – jo včasih prehitro začnemo jemati kot nekaj samo po sebi umevnega. In prav zaradi vsega tega, sreča nikoli ne more biti last množice, marveč samo posameznega človeka. Vsakdo ima pač svoj lasten odnos do sreče, včasih povsem nedojemljiv za druge in tudi zanj samega. Vsakdo čuti, kdaj je srečen, četudi tega ne zna razložiti.

Zato postaja vprašanje človeka in njegove sreče vse bolj cilj mnogih znanstvenikov, ki se ukvarjajo s prihodnostjo, ne glede na politične sisteme. Kajti samo srečen človek je zmožen brez ovir sprožiti svojo lastno strast po ustvarjalnosti, spreminjati svet ter si prizadevati za lepše in boljše.

Sposobnosti in znanju ne bi smeli dovoliti, da se uspavata, saj sta porok za napredek, ki zagotavlja človeško blaginjo. V blaginji in miru pa je več časa in prostora za tople medčloveške stike, ki nam vlivajo zaupanje vase in v soljudi. Več resnične pripadnosti okolju, delovni sredini, ideji in družbi – v kateri živimo in delamo. Tu je tudi več spoštovanja temeljnih vrednot, ob katerih je začrtana ločnica med dobrim in slabim.

Seveda pa k temu sodi tudi spoštovanje ljudi in njihove ustvarjalnosti ter inventivnosti za osebno in skupno dobro.

Zato veselo zablešimo v novo leto. Zabavajmo se ob starih običajih, h katerim sodijo prerokovanja in horoskopi ter ohranimo življenjsko vedrino in optimizem, ki sta neprecenljiva.

Novoletna noč bo naš praznik. Prepletana bo z željami, ki so v bistvu vse enake – z željami po ŽIVLJENJU.

Zato vam tudi mi voščimo – SREČNO NOVO 1988. LETO!

– Uredništvo –

Vpliv protiinflacijskega programa na delovno organizacijo Aero

Ukrepi, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet 15. novembra 1987, vplivajo tudi na našo delovno organizacijo. Problematika, ki iz sprejetih ukrepov izhaja, je izredno kompleksna, vplivi so medsebojno povezani, soodvisni, končni efekt pa bo pomenil močno znižanje dohodka ter nujnost koordiniranega delovanja v okviru delovne organizacije.

Osebni dohodki

Za področje gospodarstva, torej za našo delovno organizacijo sicer ni direktne zamrzitve osebnih dohodkov, vendar je potrebno obvezno upoštevati določila družbenega dogovora. Na osnovi dejanskih vrednosti elementov, ki so vključeni v metodologijo dogovora, AERO v devetmesečju ni prekoračeval družbeno dovoljene višine osebnih dohodkov, zato tudi v tem trenutku ni dodatnih omejitev. Vendar je ob tem potrebno opozoriti na naslednje:

1. Ukrepi na področju prodajnih cen, podražitve nekaterih stroškovnih kategorij, sprememba tečaja dinarja, bodo v končni fazi vplivali na znižanje dohodka in čistega dohodka in s tem se bodo znižale možnosti razporejanja sredstev za osebne dohodke.

2. Za leto 1988 je potrebno opozoriti še na dejstvo, da je neposredna skupna poraba sestavni del bruto osebnih dohodkov (v letu 1987 smo imeli še rezervacijo SSP po ZR 1986 in smo torej vsa sredstva namenjali za OD), kar bo v primeru želje zadovoljiti znane Aerovske potrebe sklada skupne porabe višino sredstev za OD dodatno zniževalo.

3. Nelogičnosti, ki se pojavljajo pri mesečnih ocenah poslovanja (izredno velika nihanja deleža stroškov materiala v realizaciji) je potrebno takoj

razrešiti. Le na kvalitetni osnovi je možno postavljati realne ocene možnega mesečnega gibanja osebnih dohodkov.

Skupna poraba v DO

Omejitev, ki izhaja iz zakonskih opredelitev je v tem, da je možno od 15. 11. 1987 do 30. 6. 1988 razpolagati s

sredstvi skupne porabe le do zneska v višini 80 % mesečnega povprečja izkoriščenih sredstev za skupno porabo v obdobju 1. 1. – 30. 9. 1987. *Izvrsta so sredstva za stanovanjsko izgradnjo, izplačila odpravnin in poravnava obveznosti, za katere je dolžniško upniško razmerje nastalo do 15. 11. 1987.*

Na osnovi prejetih dokumentov v PIS do 26. 11. 1987 je stanje naslednje:

TOZD	Izkorišč. sred. 1. 1.–30. 9. 87	Meseč. povpr.	Sred. za uporabo 87	Izkoriščeno
Kemija Celje	69,362.418	7,706.935	12,331.069	36.000
Kemija Šempeter	36,210.071	4,023.341	6,437.346	–
Grafika Celje	75,287.889	8,365.321	13,384.514	–
DSSS	28,082.370	3,120.263	4,992.421	–
Trženje	24,876.634	2,764.070	4,422.512	48.000
Skupaj	233,819.383	25,979.930	41,567.889	484.000 (ZS 400.000)

Torej je na osnovi navedenih podatkov razpoložljivo še **41,083.889 din**, kar pomeni, da leto 1987 ne bo kritično, opozoriti pa je potrebno, da znesek omejitve za vse namene (razne tega, kar je izvrzeto) velja v *absolutni višini* tudi celotno prvo polletje 1988, kar bo zahtevalo jasno opredelitev prioritete izdatkov za obdobje 1. 1. – 30. 6. 1988.

Stroški reprezentance

Stroški reprezentance so v četrtem trimesečju 1987 in prvem polletju 1988 omejeni v višini določenega mesečnega povprečja teh stroškov v obdobju 1. 1. – 30. 9. 1987.

Na osnovi prejetih dokumentov v Poslovno informacijskem sektorju do 26. 11. 1987 je stanje naslednje:

TOZD	Stroški 1. 1.–30. 9.	Meseč. povpr.	Sredstva za uporabo	Izkorišč. sred. 26. 11.	Ostanek za upor.
Kemija Celje	7,417.466	824.163	2,472.489	1,609.800	862.689
Kemija Šempeter	794.771	88.308	264.924	309.940	– 45.016
Grafika Celje	4,352.459	483.607	1,450.821	724.350	726.471
DSSS	1,578.982	175.442	526.326	331.811	194.515
Trženje	10,199.710	1,133.301	1,399.903	1,585.145	1,814.758
Skupaj	24,343.388	2,704.821	8,114.463	4,561.046	3,553.417

Stroški energije

Aero v globalu na področju energije sicer ni zahteven potrošnik, saj pomenijo v okviru porabljenih sredstev *stroški energije* 3,80 % pa še to v glavnem na račun TOZD Tovarne celuloze in papirja Medvode. Kljub temu bodo podražitve imele svoj negativni vpliv, ki ga ocenjujemo na povečanje stroškov za:

	mesečno
TOZD Kemija Celje	ca. din 20,000.000
TOZD Kemija Šemp.	ca. din 15,000.000
TOZD Grafika	ca. din 16,000.000
DSSS	ca. din 3,000.000
Trženje	ca. din 6,000.000

Vplivi spremembe tečaja dinarja

Spremembe tečaja dinarja vplivajo na vrsto elementov poslovanja, kjer velja izpostaviti:

1. Povečanje prihodka od izvoza.

membe tečaja dinarja ob znižanju izvoznih stimulacij in povečanju stroškov uvožene substance pri posameznem proizvodu. Splošna pa je ugotovitev, da so v globalu v temeljnih organizacijah čisti izvozno uvozni efekti pozitivni (poročilo TOZD Trženje).

Vendar pa je potrebno takoj opozoriti na drug za AERO izredno negativen vpliv zaradi naše visoke ino zadolženosti. Posledično spremembi tečaja dinarja so samo tečajne razlike izhajajoče iz kreditov preračunane na dan 26. 11. 1987 za: (glej tabelo spodaj).

Tečajne razlike (poleg rednih izhajajočih iz tekočega poslovanja s tuji no) bo potrebno v skladu z zakonodajo pokriti z revalorizacijskimi prihodki.

Poleg navedenega bo sprememba tečaja vplivala tudi na likvidnost delovne organizacije.

Negativni vpliv med prilivi in odlivi sredstev kot posledica povečanja priliva od izvoza in povečanja odliva za uvoz surovin s pripadajočimi dajatvami ter odplačilo zapadlih ino kreditov pomeni za TOZD Kemijo Celje, Šempeter in Grafiko skupno ca. 456 mio din.

V primeru doseženega reprogramiranja bo odliv pač za sorazmerni del nižji. Glede na finančno stanje temeljnih organizacij bo povečanje odlivov zahtevalo dodatno najemanje kratkoročnih kreditov, s tem pa povečalo obveznost ze realne in revalorizacijske obresti.

Zvišanje indeksa cen industrijskih proizvodov kot posledica sprejetih podražitev in spremembe tečaja dinarja bo sicer povečalo koeficient revalorizacije (vpliv na znižanje dohodka preko revalorizacije stroškov surovin in materiala ter amortizacije) vendar se ob tem izpostavlja še vprašanje zadostnosti revalorizacijskih prihodkov za pokritje revalorizacijskih odhodkov (tečajne razlike, inflacijske obresti) in obvezno minimalno povečanje poslovnega sklada (kontrolna revalorizacija). Posledica prenizke razlike med revalorizacijskimi prihodki in odhodki bi ob nepremenjeni zakonodaji bila – še dodatno znižanje dohodka (možen vpliv v TOZD Kemija Celje in TOZD Kemija Šempeter). Trenutno navedene vplive v številkah ni mogoče oceniti (še ni znan koeficient revalorizacije).

Milena Brezigar

	Tečajne razlike		
TOZD	1. 1.–30. 9. 87	do 26. 11. 87	Skupaj 1. 1.–30. 11. 87
Kemija Celje	944,233.343	1,406,777.293	2,351,010.636
Kemija Šempeter	1,329,040.353	1,789,771.084	3,118,811.437
Grafika Celje	1,484,371.424	1,765,215.317	3,249,586.741
Skupaj	3,757,645.120	4,961,763.694	8,719,408.814

Gradimo skladišče surovin in gotovih izdelkov za obrat AC

V mesecu avgustu 1985 je bil izdelan naložbeni program za rekonstrukcijo obrata AC v tozdu Kemija Celje. Z naložbo v rekonstrukcijo obrata AC se bo letna proizvodnja samokopirnega papirja povečala od sedanjih 10.000 na 15.000 ton, to pa pomeni povečanje proizvodnje za polovico.

Od celotne proizvodnje AC papirja 15.000 ton – je za prodajo na domačem trgu namenjenih 9.000 ton, za zunanja tržišča pa preostalih 6.000 ton, čeprav so dejanske možnosti izvoza še večje.

Predračunska vrednost naložbe v rekonstrukcijo obrata AC je obsegala:

1. Prilagoditev obstoječega proizvodnega prostora za montažo nove strojne opreme.

2. Spremembo namembnosti skladiščnega prostora v proizvodni prostor.

3. Nabavo vse potrebne domače in uvožene opreme.

4. Zgraditev nadomestnega skladišča za surovine in gotove izdelke.

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je bila naložba kasneje raz-

deljena v dve podfazi. Prva podfaza je vsebovala vsa dela iz prvih treh točk, ki smo jih zapisali v prejšnjem odstavku, druga pa zgraditev novega skladišča surovin in gotovih izdelkov.

Prva podfaza je bila zaključena letos v mesecu marcu. Ob dokončanju prve podfaze smo, poleg ostalih prilagoditvenih del, v obratu AC preuredili tudi dosedanje skladišče v proizvodne prostore.

Tako je obrat AC ostal brez skladišča za surovi papir (mesečna dobava 1.500 ton), brez skladišča za embalažo in brez skladišč za dnevne prevzeme gotovega izdelka v količinah od 60 do 70 ton.

Vse surovine zdaj skladiščimo v Skladiščno transportnem centru Celje, gotove izdelke pa zaradi pomanjkanja skladiščnih prostorov sproti nalagamo na kamione.

Vse to je narekovalo nujnost izgradnje nadomestnega skladišča surovin in gotovih izdelkov za nemoten potek proizvodnje in prodaje. Z izgradnjo skladišča bodo odpadli tudi stroški skladiščenja STC Celje, ki predstavljajo precejšnjo postavko v materialnih stroških.

Predračunska vrednost naložbe v skladišče znaša 1.196.800.000 din. Viri financiranja so lastna sredstva tozda Kemija Celje, v višini 589.454.000 din in združena sredstva

temeljnih organizacij AERO, v višini 607.406.000 din.

Skladišče bo zgrajeno kot prizidek k obstoječi hali AC. Dosedanja zgradba se bo povečala na južni strani, prizidek – skladišče pa bo obsegalo površino 46,35 m x 34,20 m in bo dvoetažno. Skupna uporabna površina bo znašala 3.000 m². V pritlični etaži prizidka je predvideno skladišče surovin, ki je zaprto z drsnimi kovinskimi vrati po vsej dolžini. Skladišče embalaže je povezano z obstoječo halo, prav tako pa tudi skladišče gotovih izdelkov. V etaži je predvideno skladišče gotovih izdelkov in skladišče embalaže.

Gradnja skladišča se je začela v mesecu oktobru letos, končana pa naj bi bila 31. maja 1988. Izvajalec del je Gradbeno industrijsko podjetje GRADIS Ljubljana, TOZD Gradbeno enota Celje, ki je podal najcenejšo ponudbo. V času, ko je potrebno najbolj smotrno vlaganje naložbenih sredstev, je bila cena odločilna pri izbiri izvajalca, čeprav je bil Ingrad Celje doslej vedno konkurenčen in kvaliteten pri izvajanju gradbenih del. Danes lahko trdimo, da se je služba investicij prizadevno vključila v načrtovane aktivnosti in da gradbena dela tečejo nemoteno, kolikor to dopušča zimski čas.

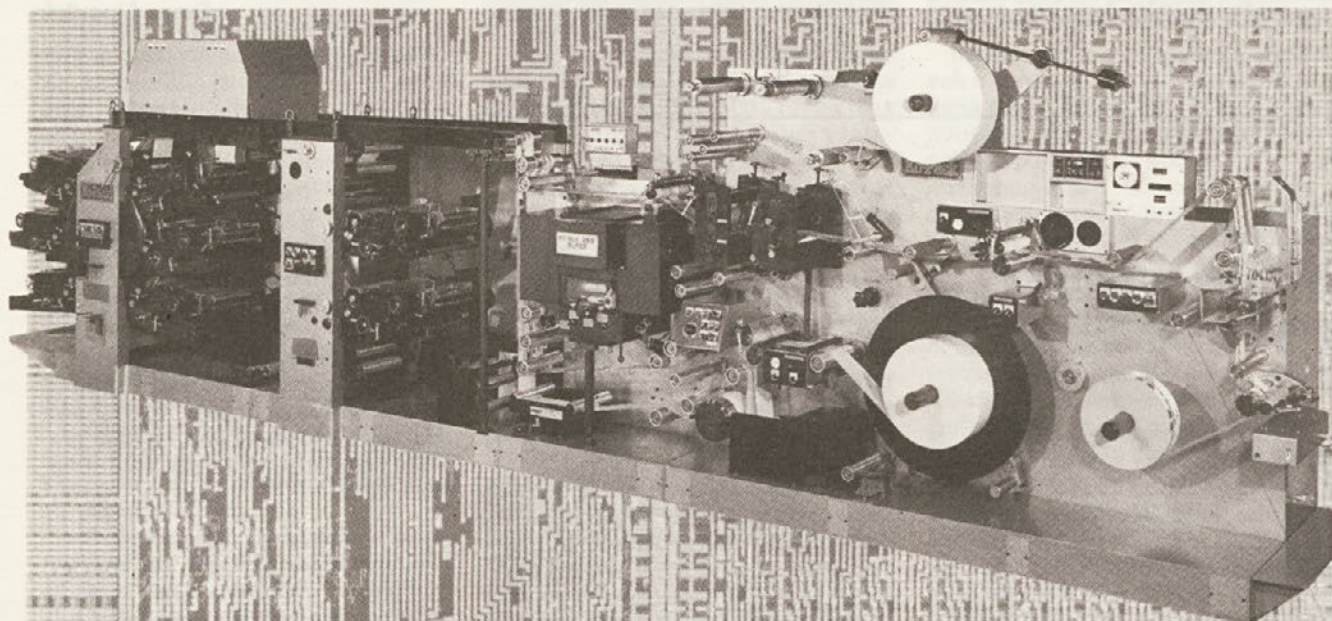
Služba investicij

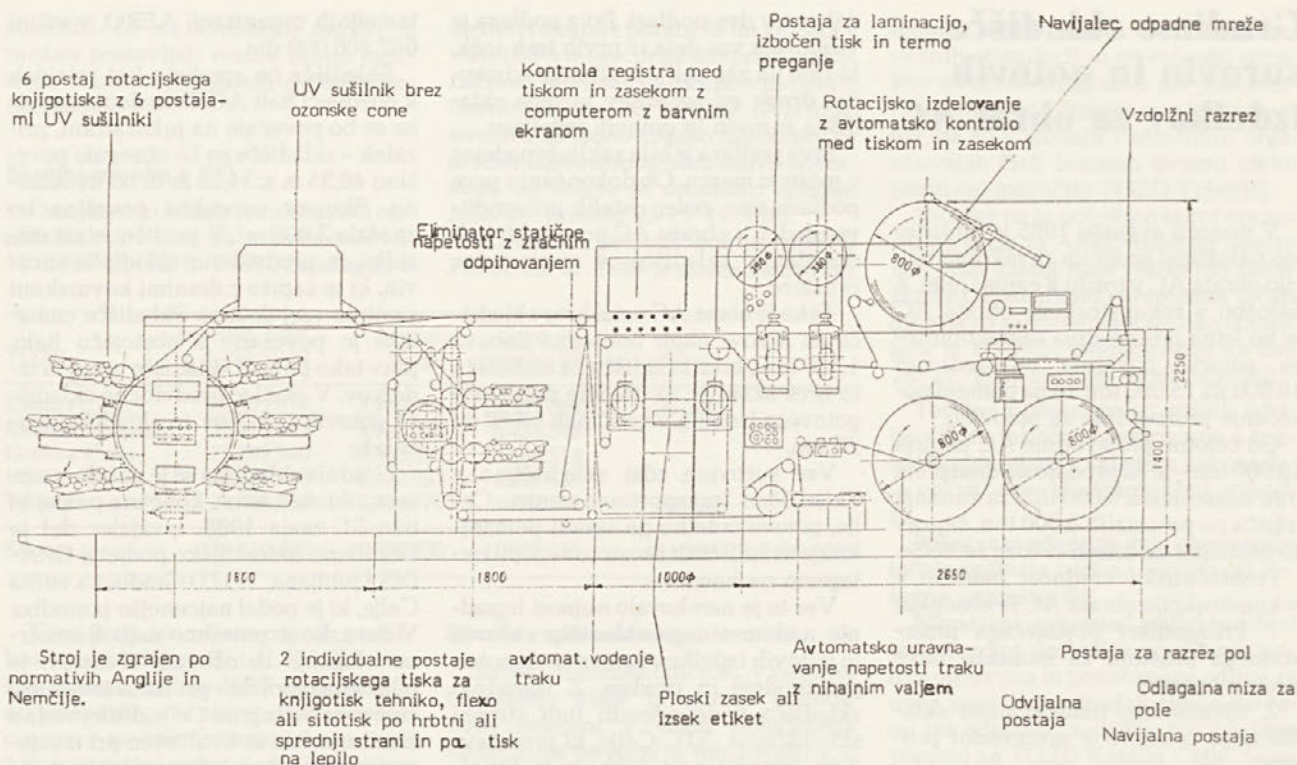
Naložba v novo strojno opremo za proizvodnjo samolepilnih etiket

Ob koncu preteklega meseca – med 23. in 27. novembrom, je bila podpisana pogodba za nabavo nove strojne opreme za tisk samolepilnih etiket s proizvajalcem opreme CO-PACK iz Japonske.

Oprema vsebuje:

- osembarvni tiskarski stroj
- previjalno inšpekcijski stroj
- stroj za vroči tisk (Pröge druck)
- oprema za izdelavo – kopiranje, izbiranje in sušenje – polymer klišejev

– manjša dodatna oprema za osnovni tiskarski stroj.

Tehnični podatki o stroju CO-PACK model 250 FG/Ry »SL SUPER«
– osembarvna tiskarska rotacija za izdelavo samolepilnih etiket (na sliki):

- širina delovnega traku 260 mm
- maksimalna širina tiska 250 mm
- maksimalna dolžina tiskovnega obsega 460 mm
- minimalna dolžina tiskovnega obsega 171,45 mm
- varianta s ploskim zasekom in rotacijskim zasekom.
- maksimalna hitrost tiskanja do 100 m/min.
- možnosti tiska osemkrat na prvi

strani; šestkrat prva in dvakrat hrbtna stran; razdvajanje materiala in tisk dvakrat na notranjo stran, lakiranje itd.

– izdelki v varianti rola – rola, rola – pola in debelina etikete – uporaba UV barv.

Previjalno inšpekcijski stroj:

– opravlja funkcije previjanja, kontrole etiket in razrez iz jumbo rol na manjše role

– delovna širina 350 mm.

Stroj za vroči (próge) tisk:

– delovna širina 250 mm
– možno tiskanje s folijami za vroči tisk v različnih barvah, brez ali po predhodnem tisku na ostalih strojih.

Oprema v tem trenutku pomeni izreden tehnološki napredek v proizvodnji samolepilnih etiket, saj omogoča izdelavo visokokvalitetnih in tehnološko najzahtevnejših etiket, istočasno pa pomeni izredno povečanje – razširitev naše ponudbe oziroma trenutno skoraj stoodstotno pokrivanje zahtev kupcev na jugoslovanskem tržišču za izdelek samolepilna etiketa v roli – poli (brez cenovnih etiket). Dobava nove strojne opreme je predvidena za drugo polovico meseca februarja prihodnje leto.

Drago Lipovšek

Ogled rekonstruiranega papirnega stroja

V drugi polovici novembra je Društvo inženirjev in tehnikov papirništva organiziralo na Bledu simpozij. Osnovna tema letošnjega simpozija, že petnajstega po vrsti, je bila: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI IN ZNIŽANJE STROŠKOV V INDUSTRIJI CELULOZE IN PAPIRJA, udeležilo

pa se ga je več kot tristo udeležencev iz Jugoslavije in tujine. Na simpoziju se je zvrstilo veliko zanimivih predavanj in tudi ing. Ljudmila Suša, vodja laboratorija za celulozo, pinotan in vode v tozdu Tovarna celuloze in papirja v Medvodah, je sodelovala na tem simpoziju s predavanjem na temo: »Uporaba sulfatne lužnice v vezivih za lesene plošče.«

Udeleženci simpozija so si ogledali tudi Aerov tozd v Medvodah, posebej pa še rekonstruirani papirni stroj. Obiskovalce je pozdravil tovariš Brekič in direktor papirnega oddelka Andritz gospod Rebernik. Govornika sta ome-

nila, da se je zmogljivost papirnega stroja z rekonstrukcijo povečala za okrog 50 %, izboljšala se je tudi kvaliteta papirja in razširil proizvodni program.

Z rekonstrukcijo smo izpolnili v Aerovem tozdu v Medvodah zahtevo po kakovostnem papirju in večji proizvodnji. Prepričani smo, da smo pravilno zastavili korak v prihodnost našega tozda.

Cveta Robas

NAŠI SODELAVCI

Jože Randl – direktor Delovne skupnosti skupne službe

S prvim decembrom je nastopil svojo novo dolžnost Jože RANDL, diplomirani ekonomist, delavec z večletnimi izkušnjami na vodstvenih in vodilnih delovnih mestih. Zato bi bilo bolj prav, če bi zapisali, da je prišel z delom, saj je že krepko zakoračil v delovne tokove delovne skupnosti.

Za razgovor smo ga prosili predvsem zato, da se bi mi vsi skupaj bolje spoznali ter se seznanili z njegovimi pogledi in predlogi za razreševanje posameznih problemov, s katerimi se trenutno srečujemo.

Delovna skupnost skupne službe je glede na zakonska določila v podrejenem položaju, primerjaje s tozdi. Zaostren gospodarski položaj pa zahteva od Delovne skupnosti skupne službe vedno več uslug za temeljne organizacije. Kakšna izhodišča ste si zastavili v svojem programu, za čim boljše delo Delovne skupnosti skupne službe in za izboljšanje statusa delavcev, ki tu delajo?

Predvidevam, da je to vprašanje namerno postavljeno malce provokativno, kajti znano je dejstvo, da ob sprejetju zakona o združenem delu in v celotnem dosedanjem družbenem razvoju, nismo uspeli določiti objektivnega statusa in prispevka strokovnih služb v procesu reprodukcije. To velja tudi za Aero. Zato dovolite malo širše razmišljanje.

S sprejetjem zakona o združenem delu se je želelo v organizacije skupnih strokovnih služb vnesti radikalnejše spremembe. Če citiram Edvarda Kardelja, je bilo to takrat potrebno: – da se doreče razlika v načinu pridobivanja dohodka med delovno skupnostjo in proizvodnimi temeljnimi organizacijami,

– in da se prepreči zbiranje akumulacije pri teh službah. Razlikovanje in svojska organiziranost strokovnih služb je bila torej rezultat zavestne

družbene akcije. Čeprav imamo v načelu vsi delavci v združenem delu enake pravice, smo vendarle delavci v delovni skupnosti na nekaterih področjih iz določenih vidikov omejeni in to:

- pri pravicah za razpolaganje z delovnimi sredstvi,
- nimamo pravice do sredstev iz akumulacije in tako posredno odločanja o svoji razširjeni reprodukciji,
- nimamo pravice do samoorganiziranja
- obstaja precej omejitev pri združevanju dela in sredstev in še bi lahko naštevali.

Vse te zakonske omejitve, predvsem pa drugi razlogi, ki izhajajo iz medsebojnih človeških odnosov, so v praksi povzročili degradiranje, včasih tudi omalovaževanje opravljanja strokovnih in administrativno tehničnih del. Tako, da se delavec v delovni skupnosti ne more iznebiti občutka, da je mezdni delavec v službi temeljnih organizacij.

To potrjujejo tudi številne raziskave, ki so opozorile na to, da so v mnogih delovnih organizacijah skupne službe obravnavane kot brezpravni del kolektiva, ki je podrejen proizvodnim temeljnim organizacijam oziroma jim mora služiti, pa da so skupne službe nujno zlo, da prihaja do velikih neprijetnosti v medsebojnih odnosih, da se delavci v Delovni skupnosti Skupnih služb marsikdaj počutijo kot drugorazredni samoupravljalci, saj je prisotna miselnost, da se dohodek ustvarja samo v temeljnih organizacijah, da je delovna skupnost nepomembna, saj nima večjega vpliva na poslovni uspeh in še bi lahko naštevali kako se te znanstvene ugotovitve vpenjajo v trenutne medsebojne odnose med delavci temeljnih organizacij in delavci delovne skupnosti v Aeru pa naj presodijo bralci sami.

Trdim pa, da takšen položaj delovne skupnosti v organizacijah združenega dela ni v skladu z ustavo, razen tega pa ne bi mogel in smel biti tudi v interesu proizvodnih delavcev.

Zakaj? Strokovne službe so vendar nosilke izvrševanja vseh faz reprodukcijskega procesa – razen neposredne proizvodnje.

Zato z vidika sistemskega pojmovanja reprodukcijskega procesa ni mogoče razlikovati pomembnih in manj pomembnih področij dela, saj so z vidika uresničitve postavljenega cilja, enako pomembne, ne glede na to kje se opravljajo. Njihovo medsebojno povezanost in pomen lahko (po dr. Ivanku) primerjamo z verigo, ki je tako močna, kakor je močan njen najslabši člen.

Drugi del vprašanja se nanaša na potrebo po stalnem razširjanju pod-

ročja delovanja, ki ga te službe opravljajo na eni strani na drugi pa splošno politično vzdušje, da so te službe že tako preobsežne in jih je potrebno skrbeti. Menim, da sta obe razmišljanji pravilni, čeprav sta diametralno nasprotni. Razmišljanje o delovanju strokovnih služb je potrebno in nujno, saj na to vplivajo številni dejavniki (razvoj znanosti in tehnike, konkurenca na tujih in domačem trgu, ob sočasni vrsti drugih problemov, potreba po uvajanju novih proizvodov in povečana diverzifikacija proizvodnje, z vsemi problemi, ki so povezani z večanjem kriterijev, glede kakovosti, potrebe po posodabljanju organizacije in metod dela, povečana faznost poslovanja ob sočasni stalni rasti družbene kontrole itd.). Kar se tiče preobsežnosti in potrebe po zmanjševanju zaposlenih v delovni skupnosti, menim, da je možno z uvedbo boljše organizacije poslovanja, večjo mehanizacijo delovnih procesov doseči tudi določeno zmanjšanje števila zaposlenih ob doseženi večji racionalizaciji družbene nadzorne in kontrolne nadgradnje.

V to zadnje sicer dvomim, saj zadnje razprave o spremembah zakona o združenem delu kažejo, da bo potrebnega še več administriranja. Zaradi vsega tega menim, da se bosta obe smeri medsebojno izenačevali saj ne verjamem, da bi se v bližnji prihodnosti število zaposlenih na tem področju bistveno zmanjšalo.

V zvezi z zadnjim delom vprašanja, ki se nanaša na izhodišča za izboljšanje statusa delovne skupnosti in ukrepov za čim boljše delo delavcev delovne skupnosti pa menim naslednje. Da bi odpravili obstoječe pomanjkljivosti glede statusa delovne skupnosti, bi bilo potrebno spremeniti nekatere zakonske določbe povezane s statusom in organiziranjem delovne skupnosti.

Menim, da je v dosedanjih razpravah o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu bila izražena potrebna po uveljavitvi enakopravnega položaja na področju družbenoekonomskih odnosov delovne skupnosti. Vendar predlogi niso bili osvojeni. Tako da v zakonskem smislu ostaja vse po starem. Vendar mislim, da statusna neenakopravnost izhajajoča iz zakona o združenem delu ni tako kritična. Bolj kritična je ona, ki izhaja iz medsebojnih odnosov »ljudje – ljudem«, »človek – človeku«. Ta se je izoblikovala počasi zato, ker delavci delovne skupnosti svojega dela ne opravljajo vedno dovolj kakovostno in prepočasi na eni strani, a na drugi strani pa gre za tradicionalno nepovezovanje dela, ki ga opravljajo delavci delovne skupnosti s strani proizvodnih delavcev, zato ker smo ustvarili

vzdušje, da pri nas velja le proizvodno delo.

In kaj storiti? Prizadeval si bom za odpravo nakazanih vzrokov v obeh straneh. Za hitrejšo in boljše delovanje delovne skupnosti se bom zavzel s tem, da bi dosegli kvalitetnejše spremembe organizacije dela, ki bo zajemala spremembe na vseh nivojih organizacije od mezo, mikro do postopkov dela. Poleg tega menim, da je ena mojih pomembnih nalog, da bomo z mojimi sodelavci krepili poslovni optimizem, ustvarjalno moč, strokovnost ter zavzetost pri razreševanju problemov in nenazadnje reformirali občutek, da smo delavci Aera. Mislim, da se vse to da izvesti s sistemskim pristopom k razreševanju problemov s teamskim delom kot metodo dela in ustvarjanjem medsebojnega zaupanja. Ocenjujem, da je takšen pristop za skladnejše delovanje delovnih skupnosti, glede na trenutne razmere potreben, čeprav bi na daljši rok potrebno v sistem vodenja vpeljati tudi ostrejšo linijo reda in discipline oziroma izdelati stimulatивnejše oblike boljšega nagrajevanja za dobro opravljeno delo.

Za boljše razumevanje delavcev tozgodov in dss pa nemaravam vpeljati razne oblike medsebojnega informiranja, da se bolje spoznamo, tako da bomo bolje vedeli, kaj se v posameznih delovnih sredinah dela. To bo potrebno doseči pri vodilnih in vodstve-

nih delavcih, saj največ tovrstnih težav izhaja ravno iz teh sredin.

Katere so najpomembnejše naloge, ki jih ima Delovna skupnost skupne službe v programu dela za prihodnje leto?

Program dela delavcev delovne skupnosti za leto 1988 je bil izdelan že v mesecu novembru, torej pred mojim prevzemom del vodenja Delovne skupnosti skupne službe. Ocenjujem, da je program celovit, dovolj podrobno razčlenjen, da bo z njegovim izvajanjem zagotovljena povezanost v reprodukcijskem procesu. Razen tega je predvidenih vrsta nalog, katerih izvajanje naj bi pomenilo uspešno premagovanje znanih tekočih problemov družbe ter zagotavljanje nadaljnje rasti delovne organizacije. Med pomembnejše naloge sodijo: organizacijska prenova in prenova sistema delitve osebnih dohodkov, nekatere razvojne naloge, naloge v zvezi z izgradnjo informacijskih sistemov ter naloge v zvezi z uvajanjem spremljanja in usmerjanja razvoja kadrov.

Nekoč sem nekje prebrala, da je življenje v bistvu spreminjanje. Razmišljanja direktorja delovne skupnosti skupne službe pa so me privedla do zaključka, da bo delovna skupnost Aera doživela več pozitivnih sprememb, ki bodo odločilno vplivale na kakovost dela in boljšo organiziranost v teh delovnih sredinah.

Dora Rovere

Nekako ne uspeš prebrati vsega, kar bi želela in nasploh postoriti tega in onega tako kot prej. Potreben bo določen čas, da se bom na to privadila. Sicer pa korak v tako imenovani »resni« del življenja za nikogar ni preprost in vsakdo potrebuje nekaj časa, da se vživi v novo okolje in ujame korak s tempom, ki je tu uzakonjen. Skratka prišel je čas, da družbi povrnem tisto, kar sem v času študija od nje sprejela – znanje. V delovni organizaciji bom pa pridobila izkušnje, ki so za moje delo, tako kot za vsako posebej še kako pomembne.

Zaključila sem z delom svojega pripravnštva, v katerem je bilo predvideno, da se podrobneje seznanim s posameznimi tozdi in delovno skupnostjo. Zato sem trenutno prenasichena z informacijami v tolikšni meri, da še nisem uredila vseh misli in vtisov v zvezi s tem. Delo, ki ga delno že opravljam, in znanje, ki sem ga pridobila v času študija, se v mnogih točkah pokrivata. Upam, da se bo področje mojega dela širilo tudi v tem smislu, da bom pridobljeno znanje lahko uporabila v praksi, še v večji meri kot doslej.

Kaj misliš o pripravništvu?

Menim, da je mentorstvo zelo zahtevna naloga, zato je zelo težko izvedljivo, ob mnogih delovnih obveznostih, ki jih mentor sicer ima. Če bi mentorje vsaj delno razbremenili delovnih obveznosti, bi lahko več časa posvetili pripravnikom in jih ob dobro pripravljenem programu pripravništva bolje uvedli v delo, ki ga bodo opravljali.

Sicer pa mislim, da se z zaključkom pripravništva ne zaključuje obdobje učenja. Menim, da je za dobro delo vedno potrebno nenehno učenje in izpopolnjevanje.

Informiranje je zelo zapletena zadeva. Nikoli prav ne veš, ali so delavci oz. bralci dovolj in pravilno informirani o dogodkih v delovni organizaciji in v družbi. Nekateri so prepričani, da so dovolj informirani, drugi pa, da so premalo. Kakšno se ti zdi informiranje v naši delovni organizaciji danes in kaj pričakuješ v prihodnje?

Iz vtisov, ki sem jih doslej zbrala, lahko zaključim, da v Aeru, morda prav zaradi množice zapisnikov, obvestil, navodil in sestankov, dobivam vtis, da so ljudje neinformirani. Sodeč po tem, da gre za informiranje na tone papirja in ur, bi morali biti enkratno informirani. Učinek pa je dejansko obraten – neinformiranost.

Menim, da ljudje niso zadovoljni z informacijami, ki jih dobijo. Premalo poudarka je na ustnih informacijah in samoupravna delovna skupina je ena od takih manjših sredin, ki bi lahko bila boljše izkoriščena v ta namen.

Osnova dobrega sodelovanja je zaupanje

Ime Jasne RODE ste prav gotovo zasledili v naših glasilih, saj se v njih že od septembra dalje pojavlja kot pisec različnih člankov, komentarjev in razmišljanj. Jasna je nov član našega uredništva – pripravnica za področje obveščanja. Diplomirala je na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, smer novinarstvo. Bila je naš – Aerov štipendist in zelo pridna študentka, saj so bile njene povprečne ocene zelo visoke.

Ker se boste poslej česče srečevali z njo, posredno v našem časopisu, včasih pa tudi neposredno, je prav, da vam jo predstavimo.

Kako doživljaš spremembo, ki je nastala v tvojem življenju takrat, ko si zaključila študij in pričela s pripravništvom, ki te bo kar hitro pripeljalo v redno

delovno razmerje v naši delovni organizaciji?

Študij je popolnoma drugačen način dela, kot delo v združenem delu. Med študijem doživljaš več svobode, saj si življenje in delo prilagajaš po svoje, medtem ko je tu določen osemurni delavnik, ki usmerja velik del mojega in seveda časa vsakega delavca v združenem delu. Zdi se mi, da zase nimam več časa.

Tako, da se samoupravna skupina ne bi sestajala samo pred sejami delavskega sveta ali izvršnega odbora zveze sindikatov, ampak pogostejše, ob pomembnih trenutkih, da se ljudje pogovorijo in tako nadgradijo pisne informacije. Velikokrat se lahko zgodi, da prebereš informacijo, pa ne veš, ali je popolna. Prijeten je občutek, da lahko dobiš potrditev informacije pri nekom, ki mu zaupaš, zato, ker pač z njim delaš in ga boljše poznaš.

Na takšnih sestankih bi lahko ljudje sami posredovali informacije o določenih dogodkih iz svojih delovnih okolij, ali pa bi zahtevali informacije o nečem, kar ocenjujejo, da morajo vedeti.

Namen različnih oblik informiranja je dopolnjevanje, ne pa prekripanje. Tako se dogaja, da se informacije mnogokrat prekrivajo in najpomembnejše sploh ne pridejo do izraza, za kar je brez dvoma potrebno iskati vzroke tudi v ločenosti tozdov in dsss in celo posameznih proizvodnih obratov istega tozda oziroma dsss ter v večizmenskem delu.

Pred koncem najinega razgovora pa bi te prosila še za odgovor na že kar stereotipno vprašanje. Kaj pričakuješ v prihodnje od svojega delovnega področja?

Predvsem pričakujem zelo veliko dela. Srčno upam, da bom lahko na tem področju naredila dovolj, predvsem v kvalitetnem smislu.

Želela bi, da bi se Naš Aero, Informacije ter oglasne deske s svojo zanimivo vsebino še bolj priljubili bral-

cem. Trudila pa se bom, da bi pri svojem delu nenehno uvajala izboljšave. Seveda pa lahko k zanimivim glasilom pripomorejo tudi sodelavci, za katere upam, da jih bo čim več.

Zelo si želim pridobiti zaupanje pri ljudeh, s katerimi bom sodelovala. Sem samo zapisovalec misli, ki jih posredujejo drugi. Vendar pa je za to potrebno vzpostaviti stik z ljudmi, ki temelji na obojestranskem zaupanju. Kajti zelo neprijetno je, če veš, da nekemu pomeni nek razgovor za časopis, ali pa posredovanje nekih informacij, neko neprijetno doživetje, pomešano z negotovostjo ali celo s strahom. Osnova dobrega sodelovanja je zaupanje. Delo novinarja v združenem delu je v očeh nekaterih mojih stanovskih kolegov sicer manj vredno, vendar sama ne mislim tako. Novinarstvo v združenem delu je osnova, ki jo moraš spoznati, daje možnost seznanjanja s proizvodnim delom in samoupravljanjem v praksi.

Tvoje delo bo javno, saj je vsak, še tako majhen zapis, namenjen bralcem – torej javnosti. Si kdaj v zadregi ob misli na to dejstvo?

Včasih se res prestrašiš besede, ki je napisana, saj si jo vsakdo lahko različno razlaga.

Rada bi, da bi bralci ocenjevali moje delo – moj zapis – ne pa mene osebno. Vem, da bodo odzivi na moje delo različni in s tem tudi računam. Sicer pa so nenazadnje tudi kritike lahko neka spodbuda, mar ne.

Dora Rovere

vodo in nato še s kemikalijami, ki dokončno uničijo lignin. S tem postopkom dobimo dokončno kakovost celuloze, ki jo nato uporabljamo za beljenje z natrijevim hipokloritom ter dodajanjem natrijevega luga. Poleg tega opravljam tudi analizo kuhalne kisline, nadzor kakovosti in suhosti na izžemalnem stroju, določanje kakovosti in beline celuloze. Pregledujem tudi cisterne s hipokloritom ali lužino, ki prihajajo v tovarno in jih uporabljamo v proizvodnji celuloze. Ta pregled je potreben zato, da ne bi bilo zamenjav kemikalij še pred vstopom v tovarno.

Ali vas delo, ki ga opravljate veseli?

»Rad delam in z delom sem zadovoljen, ker pa je triizmensko, z leti postaja utrujajoče. Stanujem v samskem domu. S sobo sem zadovoljen, pogrešam pa mir. Ko se vrnem iz nočne izmene, zaradi hrupne glasbe ne morem spati. Zato sem v tovarni že večkrat zaprosil za sobo izven samskega doma. Rad bi pripeljal svojo ženo v Slovenijo. Po dolgih letih ločenega življenja bi se prav prileglo, da bi mi nekdo pral in kuhal. Vendar s stanovanjem nimam sreče, vedno je še kak delavec, ki stanovanje bolj potrebuje kot jaz.«

Kaj pa osebni dohodki?

»Z osebnim dohodkom sem še kar zadovoljen. Ocenjen nisem visoko, vendar mi izmenska in nočno delo le nekaj nanese. Ob nenehnem padanju življenjskega standarda pa bi lahko bili osebni dohodki višji.«

Kaj pa prosti čas?

»V prostem času zelo rad zahajam v kino. Kadar sem prost dva dni, pa obiščem starše, ki živijo v Kočevju.«

Cveta Robas

Predstavljamo vam Miroslava Stanića

Za portret meseca sem izbrala dolgoletnega sodelavca MIROSLAVA STANIĆA, obratnega laboranta v celulozi. Iz bosanske Lukavice pri Samskem mostu je prišel v Slovenijo že leta 1961 in slovenščina mu ne dela težav.

Zakaj ste prišli v Slovenijo?

»V Slovenijo sem prišel s trebuhom za kruhom. Iskal sem delo. V aprilu leta 1961 sem se ustavil v Kočevju in se zaposlil v tamkajšnjem Gozdnem gospodarstvu. Opravljal sem vsa dela, od nakladanja lesa pa do pogozdovanja. Delo je bilo terensko, torej vedno na prostem v vsakem letnem času in zlasti pozimi ni bilo najbolj prijetno. Skušal sem najti primernejše delo. Prijatelj mi je povedal, da v Aeru v

Medvodah sprejemajo nove delavce in v letu 1975 sem bil sprejet. Delal sem na lesnem prostoru kot razkladalac surovin, nato v lesočistilnici, na sekirostruju, nadomeščal pa sem tudi delavce v drugih obratih.«

Kako vam je uspelo napredovati?

»Leta 1976 so me v tovarni vprašali, če bi bil, pripravljen obiskovati poklicno papirniško šolo. Seveda sem bil takoj za to, saj se mi je obetalo boljše delo in seveda tudi višji osebni dohodek. Po uspešno opravljenem preizkusu znanja in internem izpitu sem postal obratni laborant v celulozi.«

Kaj obsega delo obratnega laboranta?

»Predvsem pregledujem kakovost proizvedene celuloze. Opravljam več različnih analiz, ki so nujno potrebne za proizvodnjo. Najvažnejša analiza je pregled skuhanega lesa. Skuhan les vsebuje veliko lignina, ki ga je treba odstraniti. To dosežemo z izpiranjem z

SPOZNANJA IN NOVOSTI

Nagrajena dva inovatorja iz Aera

Občinska raziskovalna skupnost je podelila priznanja, diplome in nagrade za nagrajence akcije »INOVATOR LETA 1986«. Med nagrajenci sta priznanji in nagradi prejela tudi delavca Aera kot inovatorja na področju množične inventivne dejavnosti.

SLAVKO FERLEŽ, zaposlen v Projektnem biroju, je dobil priznanje za dva inovacijska predloga: za obračalno napravo za svitke na viličarju in za soavtorstvo pri inovaciji na kontrolniku navitja pisalnih trakov v kasetah vseh oblik.

FANIKA PLAHUTA, zaposlena v Službi prodaje grafičnih proizvodov, je dobila priznanje za dva koristna predloga: za prodajo odpadnega AMOR papirja in za popravilo in prodajo napačno številjenih obrazcev. Nagrajenima inovatorjema iskreno čestitamo in želimo še veliko delovnih uspehov v bodoče.

Uredništvo

Osnova razvoja so inovacije na novih tehnologijah

Na vprašanje, zakaj človek neprestano išče nove stvari, izboljšuje obstoječe in inovira, mi je tovariš MILAN JUG dejal, da je ta lastnost verjetno prisotna v vseh ljudeh. Zanimanje, »žilica« in ustvarjalni nemir sta značilnost ljudi, ki na področju svojega dela mnogo inovirajo in Milan Jug je eden izmed njih. Tovariš Jug je v Aeru zaposlen že 20 let in večletne delovne izkušnje v tem okolju veliko pripomorejo k temu, da lažje opazuje in presodi tista področja dela, ki najbolj potrebujejo spremembo. Tovariš Jug

največ inovira na področju kovinarstva in višina čiste gospodarske koristi enega izmed treh letošnjih inovacijskih predlogov Milana Juga, je 1.266.000 dinarjev, ki jih je prihranil tozdu Kemija Celje. Tovariš Milan Jug je zaposlen v obratu impregniranih papirjev, pred tem pa je nekaj časa delal v obratu AC, točneje v času, ko se je ta obrat ustanavljal.

Po mnenju Milana Juga strokovne komisije inovacijske predloge rešujejo prepočasi. Komisiji je pred časom posredoval svoj predlog in sedaj sploh ne ve, kako je z njim oziroma kako se bo komisija odločila, čeprav se zamisli tega predloga že uporabljajo. Tovariš Jug meni, da so odločitve inovacijske komisije večinoma pravilne, saj je pritožb na delavski svet malo. Dodaja pa, da mnogi niso zadovoljni z denarnimi nagradami, ki so večinoma nizke. Drugi problem pa je počasnost pri odločanju in razpravljanju o inovacijskih predlogih in neresni pristop do tega področja dela.

Pogosto se pri sodelavcih pojavlja zavist, da si inovator želi dodatno dvigniti osebni dohodek. Toda to ni pravi cilj inovatorja, dodaja Milan Jug. Do dela inovatorjev bi morali imeti drugačen odnos, saj nas le motivirano in nerutinsko delo lahko pripelje do boljših rezultatov. Morda ne bi bilo slabo, če bi delovna organizacija objavila podatke, koliko je prihranila zaradi dela inovatorjev, pravi tovariš Jug. Delavcem bi mnogo pomenilo, če bi imeli na plačilni kuverti napisano, da so dobili del plače zaradi dela inovatorjev. To bi verjetno spremenilo mišljenje mnogih, saj bi videli, da jim inovacije lahko izboljšajo življenjski standard. Tudi nagrajevanje samoupravnih delovnih skupin z delom inovacijskega dohodka se Milanu Jugu zdi dober predlog, saj bi ta sredina drugače gledala na inovatorja in njegovo delo.

Med inovatorji je zelo malo mladih in tovariš Jug ocenjuje, da imajo mladi premalo izkušenj in zaradi tega nimajo pregleda nad celotnim delovnim procesom. Pogosto pa jim zanimanje

do inoviranja skopni ob mnenju, da je ves delovni proces že utečen in da se ne da nič več narediti.

Na področju inovativne dejavnosti so v Aeru potrebne spremembe, meni Milan Jug, ob tem pa tudi spremembe Pravilnika o inovacijski dejavnosti. Te spremembe bi morali graditi na svojih lastnih izkušnjah in zmožnostih, ob tem pa bi morali upoštevati tudi izkušnje drugih delovnih sredin. Za inovatorje bi lahko organizirali več ekskurzij, saj v drugih delovnih sredinah lahko vidiš in izveš mnogo zanimivega, kar lahko primerjaš s svojo delovno okolico in to znanje tudi koristno uporabiš. Pri tem je tovariš Jug omenil Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav (DIATI), kjer lahko vsakdo dobi mnogo informacij in nasvetov. Tovariš Jug je član DIATI in pravi, da je pri njegovem delu zelo pomembno, če ve, da se lahko za strokovni nasvet in pomoč obrne na DIATI.

V najinem pogovoru sva se s tovarišem Jugom pogovarjala tudi o motivu delavcev za njihovo delo. Mnogi trdijo, da je edini motiv delavcev osebni dohodek. Milan Jug pravi, da je osebni dohodek edini motiv za delo le tistim, ki živijo na robu eksistenčnega minimuma. Vendar pa so časi vse težji, tako da se bo čedalje več gledalo na osebni dohodek, čeprav to sploh ne bi smel biti edini smisel našega dela.

V letu 1988 bodo tozdi Aera različno poslovali, meni Milan Jug. Tozod Kemija Celje bo imel težave s prodajo svojih izdelkov in z njihovimi cenami, velik problem je režija in zastarela osnovna sredstva ter tehnološki postopki. Poleg tega je tozod Kemija Celje s surovinami vse preveč odvisen od uvoza, prodajno uspešni proizvodi so v glavnem kasetni pisalni trakovi in AC papir. Za delovno organizacijo ali tozod bi morala biti zanimiva vsaka proizvodnja, ki je finančno učinkovita, trdi Milan Jug in dodaja, da pri izdelavi Amor papirja premalo upoštevamo želje kupcev. Vsi iščemo vedno nekaj novega, za oko privlačnega in seveda kvalitetnega in temu bi se morala proizvodnja prilagoditi. V današnjem poslovnem svetu je večji problem kako prodati izdelke, kot pa jih proizvesti. Ekonomski propagandi bi lahko namenjali več pozornosti in s tem poskušali ujeti korak s poslovnimi težnjami sveta.

Milan Jug meni, da z večjim številom inovacij na zastareli tehnologiji ne bomo dosegli ravni razvitega sveta in ter rešitve so le kratkoročne. Višjo in boljšo raven proizvodnje bi dosegli, če bi bilo število inovacij na novih tehnologijah večje in potem bodo te rešitve dejansko dolgoročne.

Jasna Rode

POROČAMO O ...

Krožki kakovosti v tozdu Grafika

Težave v proizvodnji, s katerimi se člani »krožkov kakovosti« v tozdu Grafika stalno srečujejo in jih skušajo odpravljati, so posledica več različnih, med seboj povezanih vzrokov. Ti so večinoma tehnično-tehnološke narave, povečujejo pa jih še pomanjkljivosti ter nerešeni kadrovski in drugi problemi. Izmed več možnih vzrokov je potrebno najti pravega, tistega, ki v največji meri vpliva na težave v proizvodnji, ki jih obravnava krožek. Pri tem »krožki kakovosti« uporabljajo temeljno tehniko, po kateri so tudi zasloveli. To je:

ANALIZA VZROKOV IN POSLEDIC

Ta tehnika se imenuje tudi »Ishikawa diagram«, po japonskem profesorju Ishikawu, ki jo je prvi objavil leta 1950, ali po njeni obliki »diagram ribje kosti«. Pri uporabi te tehnike morajo člani »krožka kakovosti« upoštevati predpisane metodologije dela, z naslednjim zaporedjem aktivnosti:

- opredelitev problema za analizo
- določanje glavnih skupin možnih vzrokov
- iskanje vseh možnih vzrokov
- izbiranje najverjetnejšega možnega vzroka
- preverjanje izbranega vzroka.

1. Opredelitev problema za analizo

... pomeni določiti realen, kvantificiran in strokovno opredeljen cilj, ki ga želimo doseči. Reševanje problema običajno traja precej časa in ima tudi različne aktivnosti, ki jih opravijo člani krožka, tako da lahko govorimo kar o majhnem projektu. Naziv projekta lahko člani izbirajo z uporabo metode zbiranja zamisli ali t. i. tehnike »brainstorming«, ki smo jo v našem glasilu že opisali. Izbrani naziv projekta vodja krožka zapiše v predpisani okvir »diagrama ribje kosti«.

2. Določanje glavnih skupin

Vsi možni vzroki opredeljenega problema se lahko razvrstijo v nekaj glavnih skupin (običajno 3-6), ki jih vpišemo vodoravno na koncih linij glavnih skupin v »diagramu ribje kosti«. Nazivi glavnih skupin so odvisni

od problema, ki ga rešujemo, običajno pa so predvsem:

- material
- metode dela
- delovna sredstva
- človek.

3. Iskanje vseh možnih vzrokov

... je naslednja stopnja v analizi vzrokov in posledic, pri kateri se prav tako opravlja tehnika zbiranja zamisli (»brainstorming«). Osnovna pravila pri iskanju možnih vzrokov so:

- sodelujejo vsi člani krožka, vsak član pa poda vsaj en predlog z navedbo glavne skupine, v katero ga uvršča
- ob podanih predlogih ni dovoljena razprava ali komentarji, ker se s tem zmanjšuje koncentracija vseh prisotnih
- vpišejo se tudi ideje, ki s problemom na prvi pogled nimajo nobene zveze

- zbiranje idej je zaključeno, ko so vse glavne skupine izpolnjene s primernim številom možnih vzrokov.

Po zaključku zbiranja vseh možnih vzrokov sledi razprava, ki jo vodi in spodbuja vodja krožka. Namen te razprave, ki ne sme voditi v kritiziranje, iskanje krivcev, ipd., je objektivna ocena posameznih vzrokov, njihova podrobnejša razlaga, pojasnjevanje in opisovanje, tako da so razumljivi vsem članom krožka.

4. Izbiranje najverjetnejšega možnega vzroka

Najverjetnejši možni vzrok raziskovanega problema je tisti, s katerim se z glasovanjem strinja največ članov »krožka kakovosti«. Vodja krožka k vsakemu zapisanemu vzroku pripiše število glasov »ZA«. Na tak način čla-

ni krožka ovrednotijo »diagram ribje kosti«. Po zaključnem prvem glasovanju vodja obkroži nekaj vzrokov z največjim številom vpisanih glasov. Sledi drugi krog glasovanja, ki dokončno opredeli najverjetnejši možni vzrok pri reševanju zastavljenega problema.

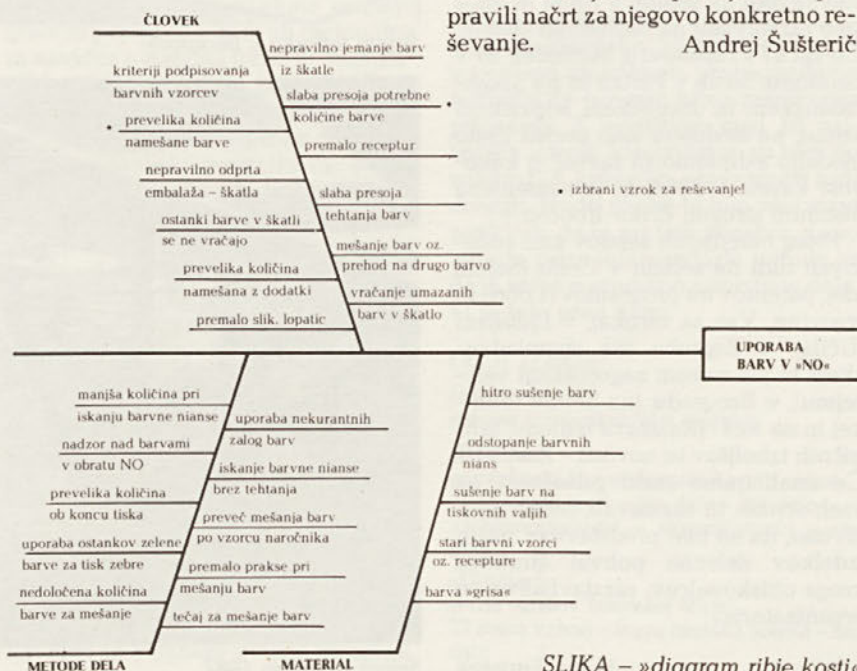
5. Preverjanje izbranega vzroka

Izglasovan in eventualno z dodatno analizo izbran najverjetnejši možni vzrok je na koncu potrebno še preveriti. Na ta način se člani krožka dokončno prepričajo o pravilnosti izbora in ocenijo rezultat iz različnih zornih kotov. Praviloma naj »krožek kakovosti« izvrši preverjanje najbolj verjetnega vzroka na naslednjem sestanku, tako da lahko člani krožka izbrano rešitev problema še dodobra »prepijo«.

6. Praktični primer iz tozdu Grafika

Krožek kakovosti »ROTACIJA« iz obrata NO, ki ga prizadevno vodi oddelevodja Zvone KELC, si je iz vrste svojih proizvodnih težav in pomanjkljivosti izbral problem - UPORABA BARV. Člani krožka so po temeljiti razpravi najprej določili tri glavne skupine vzrokov: človek, metode dela in material. Z metodo tehnike »brainstorming« so nato zbrali vse možne vzroke pri reševanju problema uporabe barv ter jih razvrstili v omenjene tri glavne skupine v zato pripravljeni »diagram ribje kosti« (glej sliko) sledila je faza izbiranja najverjetnejšega možnega vzroka, za katerega so člani krožka po dvakratnem glasovanju izbrali - »prevelika količina nanešene barve« ali »slaba presoja potrebne količine barve«. Na naslednjem »krožku kakovosti« so o izbranem vzroku še enkrat temeljito razpravljali ter pripravili načrt za njegovo konkretno reševanje.

Andrej Šušterič

SLIKA - »diagram ribje kosti«

Letošnje sejemske predstavitve Aero

V letu 1987 je naša delovna organizacija sodelovala na več sejmišnih po Jugoslaviji in tudi v tujini, na katerih smo predstavili svoje proizvode.

Za našo delovno organizacijo so najbolj pomembni specializirani sejmi kot so Intergrafika, Interbiro, Učila in Grafična tehnologija (vsi so v Zagrebu) in Savropak (v Beogradu). Na teh sejmišnih poleg domačih proizvajalcev razstavljajo tudi svetovno znani proizvajalci kot so Pelikan, IBM in Robotron. Poleg dobre udeležbe s strani proizvajalcev je obisk na specializiranih sejmišnih neprimerno večji kot na splošnih. Na sejmu Intergrafika v Zagrebu smo predstavili celoten prodajni program s poudarkom na grafični dejavnosti in na sejmu Interbiro celoten prodajni program s poudarkom na pisarniškem poslovanju. Na Sejmu učil v Beogradu smo predstavili celoten šolski in prodajni program in na tem sejmu smo za etikete, nalivno pero in fluorescentne barve prejeli priznanje »Zlata tabla«, ki ga vsako leto podeljuje Beograjski sejem za šolski pribor in opremo.

Letos smo prvič sodelovali na razstavi Savropak, kjer predstavljajo načine pakiranja – embaliranja in Aero se je predstavil s celotnim programom samolepilnih trakov in etiket ter razstavil pakirni stroj Aeropak PM3. Na Sejmu grafične tehnologije v Beogradu smo predstavili celotno grafično dejavnost s poudarkom na proizvodnji neskončnih obrazcev.

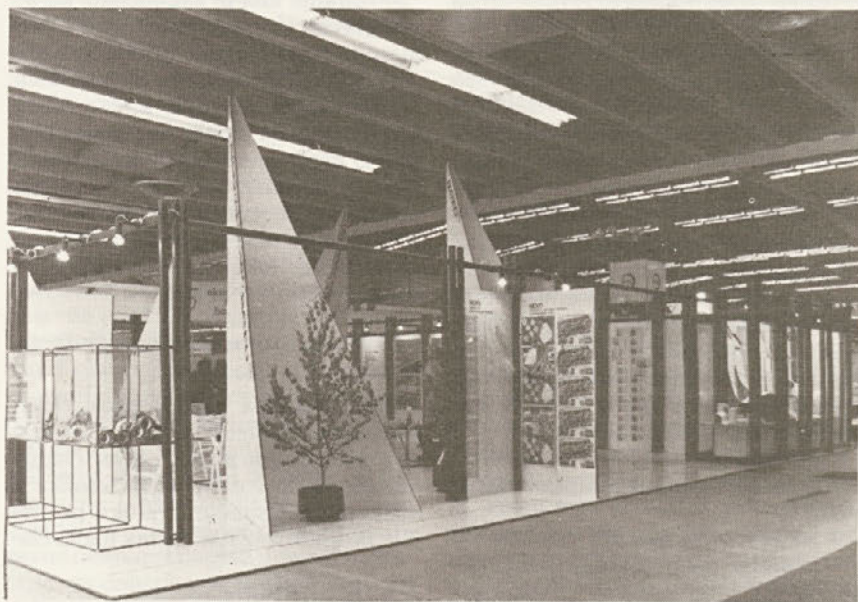
Zadnja leta Aero samostojno razstavlja tudi na sejmišnih v tujini in letos smo razstavljali na naslednjih sejmišnih: Ce-Bit '87 v Hannovru, Statindex '87 v Londonu, Sicab v Parizu in na Spomladanskem in Jesenskem leipziškem sejmu, na slednjem smo prejeli Zlato medaljo z diplomom za razvoj in kakovost kasete S 3004, ki je namenjena pisalnim strojem Erika-Robron.

Poleg omenjenih sejmov smo sodelovali tudi na sejmišnih v Celju (Sejem idej, patentov ter programov iz obrti in trgovine, Vse za otroka), v Ljubljani (Učila), v Zagrebu (na spomladanskem in jesenskem zagrebškem velesejmu), v Beogradu (na Sejmu tehnike) in na Reki (Razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti – Rast YU). Če analiziramo našo prisotnost na vseh sejmišnih in razstavah, lahko ugotovimo, da so bile predstavitve naših izdelkov deležne pohval širokega kroga obiskovalcev, razstavljalcev in organizatorjev.

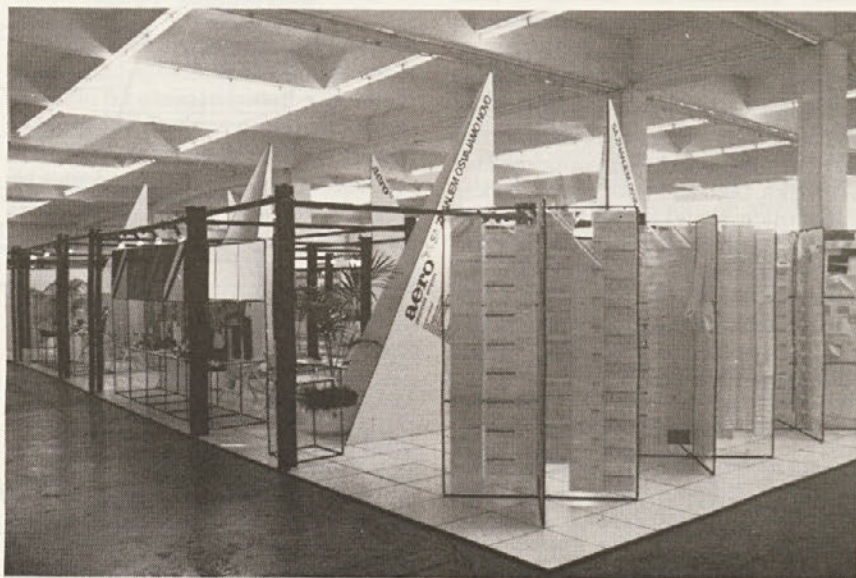
Hilda Turnšek

Leipzig – jesenski sejem 1987

Sejem tehnike v Beogradu

Sejem Interbiro 1987

Korak naprej, korak nazaj

Tokrat vam predstavljamo povzetke iz članka Jureta Apiha, objavljenega v reviji MEDIA MARKETING

Če kdaj, potem se v prvih novembrskih dneh zaveš, da je leto naokoli. Kolo časa, ki se tako neusmiljeno pa komajda opazno vrti, se na svoji dolgi poti vedno znova vrača na začetek, da bi se vse skupaj lahko spet začelo. Jugoslovanski festival tržnih komunikacij v Portorožu, JUFTKA, predlaga Petar Nuić, je takšen časovni opomnik. Sedaj, ko se je zavrtel že četrty, je tudi nejevernežem in nevoščljivcem jasno, da je postal institucija. Vse, kar ima kakršnokoli interesno zvezo z dejavnostjo, ki naj bi se ji reklo tržno komuniciranje, se vsako leto zbere v portoroškem avditoriju. Vsakdo, ki kaj da nase, ki verjame, da je njegovo delo vredno predstavitve in ki ima vročo željo po priznanju in potrditvi, se izpostavi s svojim delom.

Dejstvo, da je bilo v tekmovalnem delu, še posebej med celostnimi propagandnimi akcijami letos manj udeležencev kot pred letom, je bilo deležno različno motiviranih komentarjev. Žirija in organizatorji so odsotnost nekdanjih velikih zagrebških agencij, ki se niso predstavile niti z eno celotno propagandno akcijo, pojasnjevali preprosto z avtocenzuro. Za razliko od prejšnjih let, ko kritičnosti pri tekmovalcih v resnici ni bilo in so se pogosto predstavljali s prav presenetljivo površnimi, konvencionalnimi in neinventivnimi deli, je bil letos splošni nivo del v konkurenci vsekakor višji. Tisti, ki so tudi po izkušnji minulih treh festivalov lahko vnaprej vedeli, da v konkurenci najboljših nimajo kaj iskati, so tokrat zares ostali doma. Povsem drugačen komentar so po hodnikih in v razgovorih z novinarji širili tisti, ki so bili blizu prizadetih. Namigovali so na nekakšen tihi bojkot udeležencev, ki tudi tej, že četrty povsem zamenjani žiriji, ne zaupajo in se zato raje distancirajo. Kakorkoli, preprosto in še nič kolikokrat ponovljeno dejstvo je, da tistih, ki niso zraven, pač ni. V analih jugoslovanske propagande ostajajo zapisani samo tisti, ki se spopadu ne izogibajo. In ker je izkušnja mati modrosti, lahko verjamemo, da bomo na petem festivalu spet vsi skupaj.

Mnogim, ki so se tekmovalnega dela udeležili le s posameznimi deli, ne pa tudi s celostnimi akcijami, je bilo

pravzaprav lahko žal. Kajti kljub nedvomno višjemu splošnemu nivoju letošnjega pregleda jugoslovanske propagandne produkcije in brez nasprotovanja ali oporekanja odločitev žirije za letošnje najboljše ni treba pretiravati s superlativi. Presenetljiva in v žiriji očitno tudi prevladujoča ocena prikazanih akcij ugotavlja kvalitetnejšo tržno koncepcijo in usmeritev komuniciranja kot pa ustvarjalno realizacijo komunikacij.

Med uporabljenimi propagandnimi sredstvi sta se film in video še najbolj izkazala. Estetska šola Jake Judniča je vsekakor obrodila sadove. V letošnjem prikazu propagandne produkcije ni več primitivizma in neokusa, ne banalnosti, ne amaterstva. Naši novi kolegi, ki vstopajo v stroko in s filmskimi znanji in iskrenim delom ustvarjajo novi jugoslovanski propagandni spot, so dvignili raven propagandne filmske produkcije. Žal, vsaj zaenkrat, še nihče med njimi ni zares presekel svojih vzorov. Bleščeč estetski profesionalizem in superiorna tehnična dovršenost vendarle še nista dovolj. Tudi domislice, kadar niso do konca smotno speljane, so kljub vsemu premalo. Žirija je novim močem naklonila zasluženost pozornost in priznanje, a bilo bi napak, če bi jih to tudi zadovoljilo.

Kar se oglasa, najosnovnejšega in najbolj elementarnega propagandnega sredstva tiče, bi najraje prepisal lanski portoroški komentar. Kot da so nas čari elektronskih igrac omamili in da smo pri tem pozabili na tisto, s čimer se propagandna dejavnost pravzaprav začne, na oglaš. Trpko je ponovno ugotavljanje, da propagandnega oglasa v Jugoslaviji pravzaprav ni. Tiskana tržna komunikacijska sporočila, ki jih pogosto odlikuje estetski grafični perfekcionizem ali racionalna in navidez natančna tržna komunikacijska usmerjenost, to pač niso. Tudi preslikani kadri s propagandnih filmov ali komajda podpisani fotografsko manekenski posnetki ne sodijo sem. Nekaj predrznih, bolj zabavnih kot grafičnih domislic, je pravzaprav vrh. Užaljeni grafični oblikovalci, ki so v svoji stroki vsekakor nekaj korakov pred tržnimi komunikatorji in ki so za svoje dovršene in včasih tudi vznemirljive podobe (Zlatarna), pobrali zasluženost priznanja, so si vendarle želeli tudi propagandne slave. Po poti, po kateri so s tržnimi komunikatorji vred zastavili, je ne bodo zaslužili.

Radio, ki nas je pred nekaj leti navdušil in nas navdal z upanjem, da vsaj nekje vendarle vstopamo v korak s svetom, je tokrat morda sploh najbolj razočaral. Res je, da so nekateri uveljavljeni in priznani avtorji manjkali,

pa to ne njih ne drugih ne opravičuje. Odsotni so pač odsotni v letni podobi naše propagandne radijske produkcije in le cenena špekulacija je ugibati, kaj bi bilo, če bi bili zraven tudi tisti, ki jih ni bilo in ki so morda ali pa tudi ne, naredili kaj boljšega. Prikazana konkurenca, žal, ni segla dlje od bolj ali manj učinkovitega duhovičenja, bolj ali manj profesionalnih tonskih učinkov, posrečenih glasbenih zapisov in vsakovrstne glasne in vreščice latovščine. Kljub dejstvu, da radio kot medij očitno še nadalje doživlja svojo rennesanso in nam postaja iz dneva v dan bližji, prikazana propagandna produkcija še ni blizu ključnega preskoka. Od dobrega in učinkovitega štosa do dobrega in učinkovitega propagandnega radijskega sporočila je vendarle velik korak.

Zmagovalci so bili tudi tokrat Studijevci, ki so, očitno, upravičeno tokrat igrali na svojo beograjsko moštvo. Dragan Sakan, in kdo drug, je po pričakovanju nabral največ priznanj. Za razliko od lanskega leta, ko je v enkratnem Venividivicijevskem zanosu požel najbolj zlahtne lovorike je tokrat vendarle tudi na lastni koži občutil težo odgovornosti vedno osamljenega zmagovalca. Privoščil bi mu malce manj skrbi, odgovornosti, slave in vojskovodnih bremen za nekaj več ležernosti in neobremenjenih sanjarjenj, v katerih so edino posejani redki draguljski najlepši ideji.

Ljubljanskemu Studiu pa se menda zdijo domače ograde že preozke, kriteriji in prepreke prenizke. Svoj novi izziv iščejo že čez mejo. Priznati je treba, ne povsem neupravičeno. Z lanskim portoroškim zmagovalcem – propagandnim filmom Slovenija, dobrodošli – so se na kanskem festivalu uvrstili v izbor najboljših. S perfekcionistično, animacijsko Judničevo mojstrovino Fructalov Vi & sok pa so bili v velikem ameriškem propagandnem festivalu že povsem blizu resničnega priznanja. Z uvrstitvijo med 16 najboljših v svoji kategoriji so ga tudi po najstrožjih kriterijih pravzaprav tudi dosegli. Hudo napak bi bilo vsej slavi navkljub, da bi pri tem pozabili, da so minula priznanja vendarle minula in da je zares merodajno samo tisto delo, ki je šele pred nami.

OŽJI IZBOR

*kategorija a
tiskana komunikacijska sredstva*

skupina 2
enostranski in večstranski barvni oglasi
28 japonski izziv – sm delo – sm delo
31 slovenijaturist – slovenijaturist – sm delo

skupina 5
serija oglasov (najmanj štirje)
27 mura vzhod – mura murska sobota – sm delo

skupina 7
 plakati posamezni
 124 ne ne – svet za zaštitu i unapr. človekove sred. – agencija borba
 125 simod patika simod – kosimod vranje – agencija borba
 skupina 8
 serija plakatov
 33 paloma – higijenski papirji – sladkogorska – sm delo
 35 mura vzhod – mura murska sobota – sm delo
 106 serija plakatov image akcije birostroj – birostroj – birostroj maribor
 skupina 10
 embalaža, komunikacijski vidik, serija za proizvodno linijo
 12 embalaža »hov-hov« – hp kolinska ljubljana – hp kolinska
 23 etiketa za vino (za 0,7 l) – vinogradništvo hlupič – dipl. ing. arh. hlupič alenka
 37 priroda daje – kopeli – saponia osijek – sm delo
 skupina 12
 prospekti, katalogi, letna poročila, almanahi
 5 prodajni katalog – toko domžale – toko dsss stupica božo
 39 zmajčkov butik – konditor – sm delo
 49 referenčni katalog – zlatarne celje – zlatarne celje
 115 sestavljenka stol inženiring – katalog/almanah – ind. poh. stol – stol tozd prodaja
 skupina 13
 zaščitni znak in logotip
 40 znak videm – industrija papirja – duro salaj krško – sm delo

kategorija b
 avdiovizuelna komunikacijska sredstva, film, video

skupina 1
 brezalkoholne pijače
 2 fredy – fructal – tds skd feniks
 3 vi sok – fructal – sm delo
 7 bibita band 1 slov. – fructal – tds skd feniks
 9 vočne usne – jaka – sm delo beograd
 skupina 2
 hrana
 19 dona kap malina – stubičanka 6 stubica – ozeha
 24 knorr alpinist – knorr kocke – hp kolinska – hp kolinska
 26 bianca upoznavanje – franck – graphis zagreb
 skupina 4
 kozmetika in higijena
 38 šamponi za lase – šampon dan na dan – lek – brut film
 40 kis mi maskare – ilirija vedrog – ilirija vedrog
 42 samantha I, II, III, IV – zlatorog – zlatorog maribor
 44 deline sensitive – ilirija vedrog – agencija borba
 skupina 6
 prometna sredstva, tehnični pribor in storitve
 54 jat-ove linije – jat – agencija politika
 skupina 8
 turistične usluge
 60 jugoslavija – ts jugoslavije – agencija politika

100 hajmo u planine – zoi 84 – tv sarajevo marketing
 skupina 15
 serija spotov (do štiri)
 89 energodata 87 ajnštajn, vuk, leonardo – energodata – agencija crvena zvezda
 91 samantha I, II, III, IV – zlatorog – zlatorog maribor
 92 aero – aero celje – sm delo
 94 mura – mura murska sobota – sm delo
 skupina 16
 serija spotov (pet in več)
 97 da dete bude čovek – ei niš – sm delo beograd
 98 simod – kosimod vranje – agencija borba
 99 serija filmov kovinotehna – kovinotehna celje – tds multimedia

kategorija c
 avdio komunikacijska sredstva (radijska sporočila)

skupina 1
 dramatisirana sporočila – osnovna tehnika prenosa ideje uporabe (monolog, dialog, igra)
 4 majstori – unior – sm delo beograd
 12 čakanje, krka kozmetika – radio študent
 17 prva violina – šampon sympathy – zlatorog – radio študent
 24 krt in voluhar – gorenje elrad – radio študent
 31 jadrantekstil razprodaja – jadrantekstil – jadrantekstil split
 36 velana – velana ljubljana – t.d.s.k.d. »a«
 39 nema da nema – restoran »nema da nema« – radio velika gorica »j. kokot«
 skupina 2
 glasbena (peta) sporočila – osnovna tehnika prenosa ideje je instrumentalna ali vokalna glasba, komponirana posebej za konkretno propagandno sporočilo
 48 slovenijaturist – slovenijaturist – sm delo
 51 pekarna štuhec – intes maribor – radio maribor
 52 sladoledi pekabela – frikom – pro medija
 61 opča robna kuća – prodajni centar koteks – prodajni centar koteks
 skupina 3
 serija sporočil – do štiri za isti izdelek ali storitev, akcijo ali delovno organizacijo, ne glede na tehniko sporočanja posameznega sporočila s trajanjem do 60 sek.
 69 lesnina/image – lesnina ljubljana – t.d.s.s.k.d. »a«
 74 serija alpina 86/87 – smučarski tekaški čevlji – alpina – radio študent
 skupina 4
 serija sporočil (5 in več), enaki pogoji kot v skupini 3
 89 da dete bude čovek – ei niš – sm delo beograd
 95 energodata 87 – energodata – crvena zvezda zavod

kategorija d
 vizualna identiteta delovnih, kulturnih, športnih, družbenih in drugih organizacij in prireditev z najmanj tremi različnimi komunikacijskimi sredstvi

skupina 0
 vizualna ident. org. in prir. s 3 kom, sr.
 15 celostna podoba agencije peps intermedia – agencija peps intermedia – čp pavliha peps intermedia

16 celostna podoba revije a. v. – domus (czng) – domus (czng) ljubljana
 48 grafična podoba dvajsete zlatarske razstave – zlatarne celje – zlatarne celje

kategorija e
 druga propagandna sredstva

skupina 1
 propagandni materiali
 50 odkup-prodaja akcija – zlatarne celje – zlatarne celje
 108 pano-pisalni trakovi – aero služba rt in ep – aero celje
 137 kartoni alpina function 950, 750 – alpina – alpina žiri
 skupina 2
 koledarji
 22 namizni koledar – lek – lek ljubljana
 90 koledar vertikalne 88 – planinska zveza slovenije – gorenjski tisk
 skupina 4
 kontaktni material, kompleti z najmanj 3 komponentami
 141 aero reprezentančni komplet – aero služba rt in ep – aero celje

kategorija f
 celotne propagandne akcije

skupina 1
 proizvodi široke potrošnje
 3 unior – unior zreče – sm delo
 4 piši kao što žvačeš – paraćinka paraćin – sm delo beograd
 5 da dete bude čovek – ei niš – sm delo beograd
 11 energodata 87 – energodata – crvena zvezda

NAGRADE

velika nagrada portoroža

kategorija b: avdiokomunikacijska sredstva, film, video
 naziv dela: Da bo otrok človek
 naročnik: Elektronska industrija Niš
 agencija: SM Delo Beograd
 produkcija: SM Delo Beograd
 propagandna zasnova: Dragan Sakan
 scenarij: Miljenko Dereta, Nebojša Djukelić, Dragan Sakan
 tekst: Miljenko Dereta, Nebojša Djukelić, Dragan Sakan
 kamera: Miodrag Glušica
 glasba: Sanja Ilić, Slobodan Marković
 montaža: Vuksa Lukovac
 režija: Miljenko Dereta
 kategorija d: vizualna identiteta delovnih, kulturnih, športnih, družbenih in drugih organizacij, prireditev, z najmanj tremi različnimi komunikacijskimi sredstvi
 naziv dela: Grafična podoba dvajsete zlatarske razstave
 naročnik: Zlatarne Celje
 produkcija: Tiskarna Ljubljana
 propagandna zasnova: Draušbaher Studio Breg
 kreativni vodja: akademski slikar Draušbaher
 dizajner: akademski slikar Draušbaher
 fotograf: Jože Resnik
 kategorija f: celotne propagandne kampanje
 naziv akcije: Unior
 ime izdelka ali storitve: orodje
 naročnik: Unior Zreče
 agencija: SM Delo

produkcija tiskanih sredstev: SM Delo
produkcija filmskih sredstev: SM Delo
produkcija radijskih sporočil: SM Delo
produkcija drugih propagandnih sredstev: SM Delo
propagandna zasnova: SM Delo
kreativni vodja: kreativni tim SM Delo
raziskava: sm delo
drugi sodelavci: Radio Likon, Vojislav Luković
dizajn: Egon Bavčer, Rajka Milović
film: Boštjan Vrhovec, Radivoj Djukić

zlata ideja portoroža

kategorija a: tiskana komunikacijska sredstva
naziv dela: Sestavljanje Stol Inženiring
naročnik: Industrija pohištva Stol Kamnik
agencija: Stol marketing
propagandna zasnova: Stol marketing
kreativni vodja: Marjan Kocjan
tekstopisec: Cveta Zalokar-Oražem
dizajner: Marjan Kocjan
fotograf: Milan Pajk

kategorija b: avdiokomunikacijska sredstva, film, video
naziv dela: serija filmov Kovinotehne
naročnik: Kovinotehna Celje
agencija: Multimedia
produkcija: Multimedia
propagandna zasnova: Boris Jurjašević
scenarij: Boris Jurjašević (Arzenšek, Zornik)
kamera: Karpo Godina
glasba: Slavko Avsenik ml.
montaža: Boris Jurjašević
režija: Boris Jurjašević
drugi sodelavci: Zvone Čoh – zasnova instrumentov

kategorija c: avdiokomunikacijska sredstva (radijska sporočila)
naziv dela: Jadranka tekstil razprodaja
naročnik: DO Jadranka tekstil Split
radijska postaja: RTV center Split
scenarij in tekst: Rade Meden
avtor glasbe: Željko Maretić
režiser: Rade Medan
glasovi: Rade Medan, Željko Maretić
glasbena produkcija: Željko Maretić
tonski snemalec: Ivo Lesić

kategorija e: druga propagandna sredstva
naziv dela: Koledar Vertikale 88
naročnik: Akademsko planinsko društvo Ljubljana
produkcija: Gorenjski tisk Kranj
propagandna zasnova: Gorenjski tisk – Studio GT
dizajner: Danica Petrović
fotograf: E. Kozorog, T. Škarja, M. Ravhekar, I. Jamnikar, J. Skok, R. Nadvesnik, S. Škarja, M. Škarja

kategorija f: celotne propagandne kampanje
naziv akcije: Da bo otrok človek
naročnik: Elektronska industrija Niš
agencija: SM Delo Beograd
produkcija: SM Delo Beograd
propagandna zasnova: Dragan Sakan
kreativni vodja: Dragan Sakan
raziskava: Gligoričević, Eremić, Kovačević
drugi sodelavci: Bjelić, Milošević, Ilić
dizajn: Rajka Milović
film: Miljenko Dereta
tekst: Nebojša Djukelić

srebrna ideja portoroža

kategorija a: tiskana komunikacijska sredstva
naziv dela: Prodajni katalog Toka Domžale
naročnik: Toko Domžale
agencija: Orbital Ljubljana
produkcija: Orbital Ljubljana
propagandna zasnova: Božo Stupica
kreativni vodja: Leon Jerovec
dizajner: Leon Jerovec
fotograf: Janez Pukšič

kategorija b: avdiokomunikacijska sredstva, film, video
naziv dela: Vi & sok
naročnik: Fructal Ajdoviščina
agencija: SM Delo
produkcija: SM Delo
propagandna zasnova in scenarij: kreativni tim SM Delo
tekst: Daniel Levski
kamera: Rado Likon
glasba: Andrej Pompe
montaža in režija: Jaka Judnič
drugi sodelavci: Branko Teslić

kategorija c: avdiokomunikacijska sredstva (radijska sporočila)
naziv dela: Energodata 87
naročnik: Energodata
agencija: Crvena zvezda
produkcija: Crvena zvezda
propagandna zasnova: Stanko Delić, Vladimir Čeh, Borislav Mitrović
scenarij in tekst: Vlada Jokić
avtor glasbe: Zoran Simjanović
režiser: Midrag Pavliček
glasovi: skupina igralcev
glasbena produkcija: Zoran Simjanović
tonski snemalec: N. Nikolić

kategorija e: druga propagandna sredstva
naziv dela: Namizni koledar Lek
naročnik: Lek Ljubljana
agencija produkcije in propagandne zasnove: Lek Ljubljana
tekstopisec: Vesna Žarković
dizajner: Magda Marinšek
fotograf: Dragan Arrigler
drugi sodelavci: Tiskarna učne delavnice

bronasta ideja portoroža

kategorija a: tiskana komunikacijska sredstva
naziv dela: Narava daje
naročnik: Saponia Osijek
agencija in produkcija: SM Delo
propagandna zasnova: kreativni tim SM Delo
kreativni vodja: jani Bavčer
dizajner: Nina Carnelutti
ilustrator: Bojan Vasilčić

kategorija b: avdiokomunikacijska sredstva, film, video
naziv dela: Energodata 1987, Einstein, Vuk, Leonardo
naročnik: Energodata
agencija in produkcija: Crvena zvezda
propagandna zasnova: borislav Mitrović, Stanko Delić, Vladimir Čeh
scenarij: Hothaj Marinović
tekst: Vladimir Čeh, Borislav Mitrović
glasba: Zoran Simjanović
režija: Veljko Bikić
drugi sodelavci: Hamović, Žiropadja Mrvaljević

kategorija c: avdiokomunikacijska sredstva (radijska sporočila)
naziv dela: Velana

naročnik: Velana Ljubljana
radijska postaja ali agencija: TDSSKD»A«
produkcija: Studio G3
propagandna zasnova: Studio G3
scenarij: S. Grčar, V. Grdadolnik, A. Hribar
tekst: A. Hribar, S. Grčar, V. Grdadolnik
avtor glasbe: S. Grčar
režiser: V. Grdadolnik, S. Grčar
glasbena produkcija: V. Grdadolnik, I. Černe
tonski snemalec: (I. Černe (Studio metro))
kategorija f: celotne propagandne kampanje
naziv akcije: Piši kot žvečič
ime izdelka ali storitve: Žvazbuka – žvečilna guma
naročnik: Paračinka Paračin
agencija: SM Delo Beograd
produkcija: SM Delo Beograd
propagandna zasnova in kreativni vodja: Dragan Sakan
raziskave: Jelisaveta Bijelić-Stanković, Bojan Gligoričević
drugi sodelavci: Zoran Simjanović
dizajn: Dušan Petričić
film: Dušan Petričić
tekst: Dragan Sakan, Dušan Petričić

posebna priznanja

– Dušanu Petričiću za ilustracijo plakata 40–60 let Jata
– ekonomskopropagandni službi Radia Študent za glasbo v radijskem spotu »celulit«
– Branku Djuriću za interpretacijo v tv spotu »Pojdimo v planine« (Hajdemo u planine)

Aero se je na festivalu predstavil prvič. Z vsemi prijavljenimi deli smo prišli v ožji izbor. Brez predsodkov lahko rečemo, da so naša propagandna sredstva nad nivojem poprečja, kar potrjuje tudi uvrstitev v ožji izbor. Omenjeno razvrstitev bi v športnem jeziku poimenovali finale.

Služba za raziskavo trga in propagande

Iz delovanja organizacije združenih narodov

UNESCOV MEDNARODNI HIDROLOŠKI PROGRAM

Generalna skupščina OZN je obdobje od 1981. do 1990. leta proglasila za mednarodno desetletje preskrbe s pitno vodo in sanitarnih razmer.

Polovica svetovnega prebivalstva, več kot dve milijardi moških, žensk in otrok, nima enostavnega dostopa do ustrezne oskrbe s čisto pitno vodo. Vsi vemo, da je pitna voda nujna za življenje, zdravje in ustvarjalni razvoj. Brez nje ljudje in živali zbolijo in umrejo. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije strokovnjaki ocenjujejo, da je 80 odstotkov bolezni, ki prizadenejo prebivalstvo na Zemlji, neposredno povezanih z vodo. Ocenjujejo tudi, da bi se tudi umrljivost otrok zmanjšala za polovico, če bi bila pitna voda dostopna vsem.

Čeprav je pomanjkanje vode bistveno vprašanje za večino svetovnega prebivalstva, pomeni resen problem tudi presežek vode med poplavami, ki odnašajo cela naselja ali uničujejo polja. Veliki valovi ob plimi so lahko smrtonosni za ljudi, ki živijo ob obalah.

UNESCO je na začetku omenjenega desetletja v svojem Mednarodnem hidrološkem programu začrtal, kakšno naj bo gospodarjenje z najdragocejšim svetovnim virom v prihodnje. Cilj je izboljšati strokovno in tehnično znanje, usposobiti potrebne osebe, ustanoviti raziskovalne in izobraževalne ustanove ter krepiti sodelovanje prizadetega prebivalstva pri ohranitvi in razvoju vodnih virov. Program obsega svetovne projekte v okviru 18 glavnih tem. Le-te segajo od ocene vloge snega in ledu pri vodnem ciklusu, pa vse do zbiranja informacij o vplivu klimatskih sprememb na suše in katastrofalne poplave ter do uporabe raziskav o novih tehnologijah pri vodnih virih, kot je opazovanje s pomočjo satelitov.

Glavni regionalni projekti so se začeli izvajati že v letu 1981. Afriški projekt zajema izdajo popisa obstoječih podeželskih vodnih sistemov in tehnologij, da bi opredelili najobetavnejše cenene primere. Cilj projekta v arabskih državah je pospeševati shranjevanje in izboljševanje tradicionalnih vodnih sistemov za uporabo na kmečkih področjih. Tudi tu sestavljajo popis tradicionalnih metod. Potekajo tudi študije za določevanje uporabljivosti sistema v trenutnih okolišči-

Znak Mednarodnega desetletja preskrbe s pitno vodo in sanitarnih razmer, 1981 do 1990

nah in o načinih, kako dopolniti podobne sisteme gospodarjenja z vodo. Latinsko-ameriški in karibski glavni regionalni projekt imata podobne cilje: oživljanje podeželskih področij z združevanjem tradicionalnih in modernih tehnologij v primernih in cenenih sistemih. Med projekti na tem področju so tudi taki, ki skušajo pridobiti vodo v sušnih področjih iz neobičajnih virov, kot sta megla in rosa. Drugi projekti bodo usmerjeni v pridobivanje energije za prevoz, razsoljevanje in črpanje vode iz virov, kot so: ekstremna dnevna temperaturna nihanja, vodni tokovi in sončno sevanje.

Pozornost namenjajo tudi gospodarjenju z vodnimi viri in eroziji s pomočjo takih tehnik, kot je gradnja teras in ribnikov ter metode varčevanja z vodo, kot je na primer namakanje skozi porozne posode.

Običajna družina s petimi otroki potrebuje samo za preživetje okrog 40 litrov vode na dan, če pa želi biti čista in zdrava, rabi 200 litrov vode na dan. V mnogih podeželskih predelih Afrike in Azije porabijo žene in otroci po osem ur na dan za mukotrpno iskanje vode.

KISLI DEŽ

Vprašanje kislega dežja je prvič kot mednarodno vprašanje predstavila Švedska na Konferenci Združenih narodov o človekovem okolju v Stockholmu leta 1972. Na začetku so pogled švedskih strokovnjakov obravnavali s kančkom dvoma, zlasti v nekaterih državah – onesnaževalkah. V zadnjem desetletju pa so se tega problema lotile številne mednarodne raziskave.

Industrijska področja na svetu imajo veliko več škode zaradi kislih padavin kot pred industrijsko revolucijo.

Škodljivi učinki kislega dežja se pokažejo najprej v jezerih in rekah. Na Švedskem so opazovali škodo, ki jo je acidifikacija naredila ribištvu, na 2500 jezerih. Od 5000 jezer v južni Norveški jih je 1750 izgubilo celoten ribji zarod, 900 jezer pa je močno prizadetih. V Kanadi je skoraj 20 odstotkov od vseh do sedaj pregledanih jezer v Ontariu postalo kislih ali pa so izredno občutljiva za acidifikacijo. V južnozahodnem Quebecu je občutljivih ali močno občutljivih za acidifikacijo med 30 in 60 odstotki vseh jezer. V kanadskih atlantskih provincah so postala številna jezera 10- do 30-krat bolj kislila v zadnjih dveh desetletjih.

Razlog je v tem, da termoelektrarne, nekateri industrijski procesi, vozila in gospodinjstva oddajajo žveplove in dušikove spojine, v glavnem zaradi uporabe fosilnih goriv, in močno povečujejo količino le-teh snovi v okolju. Poleg človeških virov oddajajo žveplove in dušikove spojine v zrak tudi naravni procesi. Nihče še ne pozna točnih količin, ocene se gibljejo od 78 do 284 milijonov ton žvepla na leto, v obliki žveplovih oksidov ter med 20 in 90 milijonov ton dušika letno v obliki dušikovih oksidov. Človek pošlje v zrak vsako leto med 75 in 100 milijoni ton žvepla. Kurjenje premoga predstavlja okrog 60 odstotkov človeške emisije, kurjenje naftnih izdelkov prispeva naslednjih 30, različnih industrijskih postopki pa preostalih 10 odstotkov.

Jezera in reke so bili prve žrtve kislega dežja, ki jih poznamo. Veliko jezer na območju Skandinavije, severovzhodnega predela Združenih držav, jugovzhodne Kanade in jugozahodne Škotske je postalo kislih. Tečejo pa tudi širša raziskovanja o vplivu kislega dežja na produkcijo gozdov, zemlje in dreves, kjer beležijo že precej grozljivih podatkov.

Anita Žoher

MLADI ZA MLADE

Nove mladinske poti?

Člani osnovne organizacije ZSMS tozda Kemije so dejavni, delovni in zainteresirani! Za razliko od ostalih osnovnih organizacij ZSMS v Aeru (v Grafiki, DSSS, v Trženju, Kemiji Šempeter in Medvodah) so si mladinci v tozdu Kemija Celje utrlji svojo pot, si poiskali svoje interese in si z njimi ustvarili svoje mesto v tozdu. S tem so pritegnili mnoge mlade, ki so pripravljeni delovati v osnovni organizaciji ZSMS, in zavedajo se, da lahko na mnogih področjih nekaj naredijo.

In kaj je tisto, kar pritegne mlade? Ne bom ponavljala že zapisanega v prejšnji številki Našega Aera (št. 8, Mladinska priloga), naj dodam to, da si denar, ki je mnogim osnovnim organizacijam velik problem, mladinci pridobivajo na različne načine (dotacijo DPO, čiščenje arhiva in podobno), le znati se je treba, pravijo.

Naj preidem še na ekskurzije, ki so del dejavnosti mladih v Kemiji. Namen obiskov drugih delovnih organizacij je v tem, da se seznani z mladinci iz drugih delovnih organizacij, z njihovim delom, organiziranjem proizvodnje in z mestom mladih v teh okoljih. Dan pred dnevom človekovih pravic (10. december 1987) so mladinci obiskali delovno organizacijo Svilanit v Kamniku in se seznani z njenim delom, delovnimi razmerami, problemi in delovnimi uspehi. Svilanit je najbolj znan po svojih izdelkih iz frotirja, po kravatah in šalih. Sestintideset odstotkov svojih izdelkov izvaža, to pa mu omogoča kakovost njihovih izdelkov. Pri izdelavi brisač, kopalnih plaščev in drugih izdelkov imajo tri kontrole kakovosti. Kakovost izdelka vpliva na osebni dohodek delavcev, tako da so stimulirani za kvalitetnejše delo. Ta ekskurzija mladincev je bila letos že šesta po vrsti, saj so bili pred letom na obisku v delovnih organizacijah Tosama, Šumi, Paloma, Dana in Vijesnik. Pred koncem leta pa bodo obiskali še delovno organizacijo Tolo v Šentjurju.

Mladinci iz tozda Kemija Celje na obisku v Svilanitu v Kamniku

Mladinci tozda Kemija Celje nas bodo na tradicionalnem srečanju delavcev Aera, 26. decembra razveseljevali s srečelovom. Obljublajo nagrade, ki bodo za vse zelo zanimive in zelo pestre. Zaupali so nam še to, da so med glavnimi nagradami hiša presečenja, avto, sedež za ribiče in druge. Zapis o srečelovu vas na svoj način poskuša opozoriti na eno izmed prijetnih stvari na skupnem novoletnem praznovanju.

Mladinci tozda Kemija Celje poskušajo delovati na tistih področjih, ki so jim blizu in jih tudi najbolj poznajo. Ni potrebno zapisati, da so iz vseh predpisanih usmeritev ZSMS v naši državi povzeli le tisto, kar jih zanima. Menim, da je to eden izmed načinov reševanja zanemarjenosti ZSMS.

Jasna Rode

Hakija in civilna služba

Prispevek, ki ga objavljamo v nadaljevanju, smo v uredništvo prejeli septembra. Vendar ga nismo objavili prej, zaradi potrebne spremembe teksta, o kateri je potreben časopisni svet na zadnji seji, ki je bila v začetku septembra.

Od 25. do 27. septembra je bil v Celju mladinski festival. Središče dogajanja so bile okrogle mize o aktualnih temah. Naj naštejem le nekatere: spremembe volilnega sistema, delnice – obveznice, svoboda obveščanja, praznovanje dneva mladosti, ekološke determinante tehnološkega razvoja in kmetijska problematika. Poleg tega so se na festivalu predstavila še nova družbena gibanja s stojnicami, na koncertu pa nekatere rock skupine.

Ker sta v zadnjem času gospodarstvo in politika v ospredju družbenega zanimanja, s svežimi idejami na obeh področjih pa se poskuša uveljavljati mladinska organizacija, sem se pred

začetkom omenjene prireditve pogovarjal z Renato Ljubej o nekaterih zanimivih vprašanjih.

Mlada diplomirana ekonomistka, zaposlena kot višji analitik v Službi družbenega knjigovodstva, član sveta za družbenoekonomske odnose v republiški konferenci ZSMS, v Celju pa je predsednica sveta za družbenoekonomske odnose pri občinski konferenci ZSMS, je gotovo predstavnica novega vala razumnikov. S širokim znanjem in nagnjenostjo k novemu, naprednemu, išče odgovore na izzive zapletenih razmer naše sedanjosti.

Aleš: Renata, dopoldne si bolj ekonomist, popoldne si blizu politiki. Kaj meniš, kakšno naj bi bilo pri nas razmerje med gospodarstvom in politiko ter kakšno je stanje danes?

Renata: Vsak »pošten« ekonomist mora na takšno vprašanje odgovoriti: »Politika naj se ne vmešava v gospodarstvo.« Prvi, ki se s tem ne bi strinjal, bi bil med ekonomisti močno cenjen gospod Keynes. Znan je namreč po tem, da državi in njeni ekonomski politiki pripisuje velik pomen pri premagovanju krize. Seveda pa Keynes ne bi razumel politike Hakije Pozderca,

čeprav še vedno vzdrži definicija politike, da je to umno, smotno ravnanje, ki pripelje do željenih ciljev. Če pa so cilji tako zelo različni, kot pri nas (kar je jasno, saj nekateri deli Jugoslavije živijo še v predindustrijski, nekateri pa že na robu v postindustrijsko družbo), je normalno, da je lahko enodimenzionalna politika za nekatere zelo pozitivna, za druge pa rušilna. Prav zaradi tega, ker nekako nočemo priznati različnosti, se verificirajo trditve Millovih naslednikov, da socializem kot družba enakih ni mogoč, ni učinkovit. Ni pa res, da je vse tako, ker drugače ne bi moglo biti. Paretto je n. pr. zatrjeval, da je lahko določena oblika kolektivizma zelo učinkovita, vendar je to tista, ki je sinonim tržišča, v katerih se »politika« ne vmešava v alokacijo proizvodnih tvorcev.

Aleš: Kako lahko združuješ ti dve področji, torej gospodarstvo in politiko?

Renata: Še daleč sem od tega, da bi bila politik. Me pa navdušuje večni optimizem politikov. Politik mora ves čas nekaj verjeti, graditi; če ne bi, bi mu družba razpadla. V očeh razumnikov je zato naiven, zvit ali neumen optimist, manipulator, nakladač in zato manjvrednejši, kot pravi dr. Matjaž Kmecl v svoji novi knjigi Slovenska postna premišljevanja in nadaljuje: »Saj res nimamo preveliko razlogov za optimizem, toda kdor hoče živeti, mora najprej verjeti, da hoče in da je to dobro, da je smiselno, da bo preživel.

Ali ni boljši še tako ubog, podeželjski in celo zgrešen poskus upravljanja z lastno usodo, kot večna akademska in svetovljanska užalostčenost.«

Aleš: Tokrat bi tvoje »profesionalno delo« na SDK pustila malo bolj ob strani, vendar pa ne bi rad zamudil priložnosti, da ne bi slišal čisto kratkega komentarja o še vedno »trendovski zadevi« – izdajanju nekritičnih menic in to iz tvojega zornega kota.

Renata: Zame je bilo to pravo olajšanje. Veš, kako je nas Celjane žgal v prsih davno izrečeni stavek: »Danes grofje Celjski in nikdar več.« S tem, ko je padel Agrokomerc, smo se lahko prepričali oz. streznili, da je obdobje fevdalnega despotstva za vse dokončno minilo. Sledi obdobje liberalne tržne brezobzirnosti. No, če bi bili vsi že prej prepuščeni ekonomski nuji, se Ljubljanska banka verjetno ne bi zanašala na garancijo Zakona o meničnem poslovanju in sveta priporočila Hakije ipd., ampak bi garancijo iskala v čisto zmaterilizirani sferi plačilne pripravljenosti Agrokomerca.

Šokirale pa so me odločitve Narodne banke, da namreč Ljubljanska banka svojih terjatev ne more spremeniti v kredit, ki bi pomenil edino pot, da se

vrne vsaj del sredstev. Pozabljam, namreč da upnik, tudi če zaseže sredstva Agrokomerca, s tem ne pridobi ničesar.

Pravica do razpolaganja z dohodkom izhaja iz dela in ne iz lastništva nad sredstvi. Tudi če sredstva Agrokomerca pripišejo v bilanco Ljubljanske banke, so to še vedno družbena sredstva, z novoustvarjeno vrednostjo pa še vedno razpolagajo delavci Agrokomerca in družbenopolitična skupnost Kladuše in BiH, katere člani so ti delavci. Vidiš, tu se politika ne bi smela vmešavati. Zdaj gre za alokacijo proizvodnih tvorcev.

Agrokomerc, kot samostojni ekonomski subjekt, je tudi sam videl edino ekonomsko rešitev v kreditu. In optimizem je jalov, tako kot moj, ko sem se takoj po izbruhu afere pogovarjala s prijateljem iz Vojvodine in ko mi je le-ta odkrito rekel: »Evo vam, pametni prepotentni Slovenci, sad če Ljubljanska banka sve to da plati.« V dobri veri, da bo Ljubljanska banka s kreditom iztržila za kakšne obresti, sem mu še bolj prepotentno odvrnila: »Sve če to nama Hakija da pozlatil.«

Očitno pa ima prijatelj boljši čut za jugoslovansko dimenzijo in je še bolj zlobno dodal: »Lakoverni Slovenci – može Hakija i da skрати.«

Aleš: Preidiva sedaj na tvojo »popoln-dansko obrt« – delovanje v ZSMS. Kot delegatko v RK ZSMS, te najprej prosim da poveš, s čim se trenutno ukvarja ta družbenopolitična organizacija, katere so trenutno najpomembnejše naloge, saj je informiranje o tem v osnovni organizaciji zelo slabo.

Renata: Mladinci se ukvarjajo z različnimi stvarmi. Če pa misliš na mladinsko vodstvo, se le-to po moje trenutno najbolj intenzivno ukvarja s pripravi na Mladinski festival v Celju. No, tu bomo lahko videli s čim se ukvarja mladina, na drugi strani pa na številnih okroglih mizah izvedeli, kaj mlade trenutno najbolj teži in s čim bi se morali več ukvarjati v prihodnosti. Menim, da ne morem povedati nič novega in je zato bolje, da počakamo na Festival, ko se bo o vseh stvareh obširneje poročalo.

Aleš: Zanima me, do kod smo prišli pri poizkusu uresničevanja sklepov Krškega kongresa? Ali trenutni neuspehi nekaterih pobud pomenijo, da so le-te umaknjene iz dnevnih redov?

Renata: Do kod? V vsa sredstva obveščanja in do ljudi, ki si o pobudah ustvarjajo svoja mnenja. In demokratska javnost naj odloči. Menim, da bi bilo zdaj najbolj pomembno ugotoviti možnosti, potrebe in načine uveljavljanja najrazličnejših pobud in interesov. Politiki temu pravijo proces demokratizacije. In dokler ta proces teče, bodo te pobude, bodisi eksplicitno ali pa im-

plicitno na dnevnem redu, vsekakor pa pod točko »razno« v pouličnih kritikah.

Aleš: Lep odziv je v javnosti doživela pobuda o ustvarjanju malih produkcijskih enot, najbrž predvsem zaradi uspešnega Mikrohita in njegovih »sorodnikov«, ki rastejo po deželi (Mikroada, Mikrodata, Sinteza, Vizija), pa tudi novosti na področju občasnega otroškega varstva »SEZAM«.

Več pa je polemik okoli legalizacije štrajka. Ali meniš, da je upravičena bojazen oblasti, da bi zakonska ureditev štrajka pomenila nevarnost, da se v preteklosti »uspešno razcepljeni« delavski razred spet poveže in nastopi množično?

Renata: Pri malih produkcijskih enotah ne smemo pozabiti, da še vedno niso podani pogoji za njihovo avtonomno nastajanje in da gospodarstvo samo po sebi še vedno ne kaže potrebe po ustanavljanju teh »malčkov«. Mikrohiti in njegovi sorodniki so uspešni predvsem zaradi velike zagnanosti pobudnikov in močne politične podpore, ki so je bili deležni (s strani RK ZSMS, občinskih političnih struktur), kar pa še zdaleč ne pomeni (prav na to sedaj opozarjajo tisti, ki so jih ustanavljali), da gre za normalen proces nastajanja malih enot.

O štrajkih pa tole. Legalizacija ne bi pomenila nič drugega kot priznanje osnovne pravice delavcev, da tudi v obliki prekinitve dela izrazijo svoj samoupravi interes. Prav gotovo bi to zagotovilo tudi veliko večjo odgovornost vodilnih struktur. Pobudi se največkrat očita, da so stavke le zaradi zahtev po povečanju osebnih dohodkov.

Če pa vemo, da ima vsaka poslovna odločitev finančno posledico, potem lahko korektnost poslovnih odločitev delavci najlažje preverjajo s finančno posledico, ki se kaže v zmožnosti za oblikovanje solidne višine osebnih dohodkov.

Sicer pa povezovanje delavskega razreda onemogoča že različna stopnja razvitosti. V nerazvitih gospodarstvih se delavci borijo, kot bi rekel Lenin, za kruh in maslo, v industrijskih družbah poznamo sindikalna gibanja, v razvitih postindustrijskih družbah pa se pojavi nova oblika boja – to so nova družbena gibanja.

Aleš: V Sloveniji je prišlo do precej jasne opredelitve o nadaljnjem gospodarskem, tehnološkem razvoju.

Načelna odločitev o mehki varianti, ne za nuklearke, velika pozornost, okolju, več znanja – manj lopat, manj tudi energetske požrešnih velikanov, vse to ima podporo ljudstva. Ali tu mladina še spremlja situacijo; normalno bi bilo, če vemo, da je tem opredelitvam v veliki meri tudi botrovala?

Renata: Mehka varianta pravzaprav pomeni normalen tehnološki razvoj, ki prinaša s seboj ekološko čistejšo in surovinskih manj potratno proizvodnjo. Kako lahko na to vpliva makroregulativa, vemo, pa tudi kolikšna je teža mladine pri tem. Prepričana sem, da ZSMS ne bo odnehala s svojimi zahtevami, sugestijami, stališči, vprašanje pa je, koliko bo država prisiljena v ekstenzivni razvoj, torej neomejeno trošenje naravnih in ostalih virov nasploh, da zagotovi vsaj minimalne učinke. To je mamljivo za vsa nerazvita gospodarstva, primer Indije pa kaže, da to niti ni nujno.

Aleš: Pa se dotakniva (nežno) še nekaterih prizadevanj slovenske mladine (pa tudi ostale demokratično jugoslovanske javnosti) za širjenje meja svobode, demokracije.

a) Kdaj bo odpravljen 133. člen Kazenskega zakonika, ki govori o mišljenjskem in verbalnem deliktu?

b) Kdaj se ne bomo več bali objavljati v tisku, na radiu, TV, določene sporne prispevke, ki menda vznemirjajo nekatere posameznike?

c) Kaj je s humano pobudo glede ugovora vesti in alternativnega služenja vojaškega roka?

Renata: Čisto na kratko. Dokler bo notranji sovražnik še strašil po SFRJ, dotlej še vedno velja: za sovražnike svobode ni svobode, sicer pa ne vem.

Aleš: Kaj meniš, ali ima kdo v naši družbi interes, da bi se čimbolj razmnoževali nacionalizmi? Verjameš v možnost, da so to tisti, ki ne želijo, da bi se ljudje povezovali glede na skupne interese (npr. zagovorniki demokracije proti »trdi roki«, pristaši ekonomskih zakonitosti trga proti »administraciji«)?

Renata: Ne bi rekla, da ima kdo poseben interes, da bi se razpihoval nacionalizem. Verjamem pa, da to nastaja v ljudeh, ko se počutijo ogroženi in iščejo zaščito v lastnem narodu, ki naj bi predstavljal neko homogeno strukturo. Priznanje različnosti in priznavanje dejstva, da je bogastvo v bistvu v različnosti, zahteva visoko stopnjo civiliziranosti in visoko razvito kulturo, katere sestavni del je način razmišljanja. Še vedno razmišljamo tako: tisti, ki misli drugače, je naš sovražnik, nas ogroža. Somišljenike pa najlažje najdeš v lastnem narodu. Temu bi mirno rekla primitiven način razmišljanja in naj ne zveni samoljubno, če rečem, da ga je v Jugoslaviji precej.

Aleš: V naši javnosti se vse bolj pojavlja termin Civilna družba. Ideje o tem so že stare, z njimi so se ukvarjali že Hobbes, Locke in drugi. Danes se ideja kaže kot nekakšen »mix« postmarksizma in postliberalizma. Več o tem bi lahko povedali npr. Darka Podmenik, Tomaž Mastnak, Frane Adam,

tebe pa vseeno prosim, če nekaj poveš o novih družbenih gibanjih, ki so eden od pogojev za obstoj civilne družbe (poleg pravne države) in so že postali pomemben dejavnik v našem prostoru, legaliteto pa jim zagotavlja prav ZSMS.

Renata: Že pri enem od prejšnjih vprašanj sva ugotavljala, da so nova družbena gibanja zakonit pojav na prehodu v postindustrijsko družbo. Ljudje niso več obremenjeni z osebnim problemom eksistence (kot je to še pri sindikalnih gibanjih), ampak se pričnejo zavedati destrukcije okolja, družbe. Družbena gibanja ne sodijo samo v okvir ZSMS, ta okvir so že prerastla, normalno pa je, da se je z njimi prva identificirala prav mlajša generacija. ZSMS je organizacija vseh mladih, katere namen je (vsaj tako danes stvari stojijo) v največji meri uresničiti v praksi, žal tako izgubljen pojem, pluralizem interesov. Zato sprejema vse pobude. Največ smo letos slišali o mirovnikih, ekologih, skupini za duhovna gibanja, skupini Lilith, Magnusu in drugih alternativcih in vseh področjih.

Aleš: Res je, v slovenski mladinski organizaciji je v zadnjem času, predvsem po kongresu v Krškem, manj formalizma in manj tipično forumskega dela.

Toda obstaja še vedno precej takšnih, ki si želijo »klasičnih načinov dela«, posedanje po stolčkih in ubogljivo prenašanje ukazov na začuda (oni tako pravijo) tako nezainteresirano bazo. Koliko je takšnih v RK ZSMS in kako svež, drugačen način dela (množičnost, frontnost, konkretnost) prenesti tudi v osnovne organizacije, ki marsikje, tudi v mojem delovnem okolju, obstajajo le zato, da si nekateri razdelijo zveneče funkcije?

Renata: Nekateri si želijo »klasične oblike« zato, ker to zahteva dosti manj naporov, mnogi pa se še vedno bojijo, da ne bo kaj narobe, če ne delajo po preverjenem načinu dela. Janezu Janši je bilo npr. pred nekaj leti (tega ni dolgo) jasno rečeno: »Partija je to organizacijo ustanovila, partija jo lahko tudi ukine.« Seveda je zdaj v Sloveniji klima bistveno drugačna, obstajajo pa še vedno lokalni in mikro oblastniki, ki z »učinkovitimi« metodami vplivajo na mladinska vodstva v občinskih konferencah in osnovnih organizacijah.

Aleš: Ko sva se pred časom pogovarjala, si dejala, da bo novi predsednik ZSMJ – Željko Cigler. To se ni zgodilo. Kaj je zagrešil, da se mu je zgodilo tisto, kar se pri nas tako poredko ali nikoli ne dogaja?

Renata: Željko je »žrtev« demokracije. Demokracija je namreč zelo delikatna stvar. Večina je odločila, ne na

Gospodarstvo, politika in kuhinja

osnovi argumentov, temveč bolj na osnovi čustev. V demokraciji je največji problem to, da se ljudstvo lahko demokratično odloči za pot v totalitarizem, ne more pa iz njega. Verjetno se ne »teži« zastoj z zahtevo po demokratičnem, argumentiranim dialogu.

Aleš Žerovnik

Humor

Brez sape je prihitel možki na policijo in rekel:

»Hitro me zaprite, prosim, udaril sem svojo ženol«

Miličnik: »Ali je mrtva?«

Moški: »Ne, ampak takoj bo prihitela za manol«

– 0 –

Mož se je vrnil s službenega potovanja. V stanovanju je našel moške spodnje hlače in takoj zahteval ločitev.

Razlog: S tako oblečeno žensko noče več živeti.

– 0 –

Mama razlaga svojemu sinu, kako se pridobiva svila:

»Vidiš Janezek, vse te čudovite svilene obleke dobimo iz čisto majhnega črvička.«

Janezek: »To je pa naš ati, ali ne?«

ŠPORT IN REKREACIJA

S tekom preprečujemo bolezni

Med civilizacijskimi boleznimi našega časa je tudi infarkt. Med boleznimi srca je infarkt najpogostejši in mnoge preseneti, čeprav se napoveduje že dlje časa vnaprej. Ocenjevanje ogroženosti ni enostavno, pri tem pa moramo upoštevati celo kopico dejavnikov, ki jih zdravniki, pogosto zaradi časovne stiske, ne morejo odkriti.

Tek je eden izmed enostavnejših načinov preprečevanja mnogih bolezni in z njim utrjujemo tudi svoje telo.

Ne glede na letni čas ali vreme je lahkoten tek na čistem zraku še vedno ena izmed najbolj priporočljivih telesnih dejavnosti. Tečemo lahko povsod in ob vsakem času. To dobro vemo, nekoliko manj pa smo poučeni o tem, koliko naj tečemo, da bo ravno prav, da ne bo premalo in ne preveč?

Izvedenci svetujemo, nekako takole: »Lahkoten tek na dva kilometra je idealna obremenitev za sodobnega človeka. To razdaljo je potrebno preteči v približno desetih minutah. Tek naj bi postal vsakodnevna navada in sestavni del zdravega načina življenja.«

Tek je za človeka koristnejši od vse medicine in psihologije, poudarjajo zdravniki. Torej cena za zdravje in dobro počutje vendarle ni tako zelo visoka. Toda, čemu se še vedno rekreira le manjši odstotek ljudi?

Delno zaradi neustrezne vzgoje v mladih letih, po svoje pa tudi zaradi zmotnega mišljenja, da napor škoduje človeškemu organizmu. Dandanes pa prav fiziologi zagovarjajo aerobno vadbo in to ne šele v zrelih letih, temveč že po desetem letu starosti. Prej bi bilo malce nesmiselno, saj najmlajši ob svoji igri pretečejo, seveda v presledkih, kar precej kilometrov dnevno.

Ko se organizem prilagodi na vsakdanjo obremenitev, na tek in vadbo, ko se znebi odvečnih kilogramov in se izpopolni srčno-ožilni sistem za pre-

nos kisika, lahko teče človek tudi več. Za odrasle, ki jim je tek glavna aktivnost, priporoča sloviti dr. Cooper tedensko obremenitev do 15 milj, kar je približno petkrat tedensko po pet kilometrov teka.

Pod pokroviteljstvom Aera Medvode – najboljši

Končan je jesenski del nogometnega prvenstva v vseh ligah. Tako tudi v 2. slovenski ligi (zahod), kjer nastopata članska ekipa NK Medvode in mladinska ekipa, katere pokrovitelj je že drugo leto Aero – TOZD Medvode. Letos spomladi smo že poročali o zelo dobrih uspehih mladinskega moštva, ki je ob koncu minule nogometne sezone zasedlo drugo mesto. Vse kaže, da je moštvo popolnoma dozorelo, z veseljem pa ugotavljamo, da je jesenski del prvenstvene sezone 1987/88 zaključilo z izrednim tekmovalnim uspehom, visoko na prvem mestu. Če malo podrobneje analiziramo potek prvenstva, ugotovimo, da je ekipa od 22 možnih točk (11 tekem) osvojila nič manj kot 21 točk (95,5 %), kar pomeni, da so desetkrat zmagali in enkrat igrali neodločeno. Podatek, da je drugouvrščena ekipa dosegla le 15 točk, nam nazorno pokaže kakovostno raven mladih medvoških nogometašev. Povedati še moramo, da se prvouvrščena ekipa po končanem prvenstvu spomladi prihodnje leto neposredno

Sicer pa je obremenitev odvisna od marsičesa, predvsem seveda od treniranosti. Vsekakor pa se izogibajmo pretiravanju, saj ne drži več nekdanje spoštovane pravilo »čim več – tem bolje«.

V delovni organizaciji Aero dajemo velik poudarek delovnim športnim igram in zato so ustanovljene sekcije, ki jih vodijo za to usposobljeni delavci.

Korajža (še) velja, ni še prepoznal! Zagnite z rekreacijo, samo korak vas loči od zabave v rekreaciji.

KOLESARSKI VETERAN
Aco iz tozda Kemija Celje

uvrsti v prvo slovensko mladinsko ligo. Zadovoljni smo, da so »naši« mladinci nastopali v dresih z napisom Aero, kar je sicer zasluga delavcev v našem tozdu in da je nogometni klub na najboljši način opravičil vložena sredstva tovarne. Ponovno moramo izpostaviti visoko strokovno delo izkušenega trenerja in pedagoga Polde Haderja, ki ima tudi največ zaslug za tekmovalni uspeh.

Omeniti pa moramo tudi odlične uspehe članskega moštva, ki ga sestavlja večina igralcev, vzgojenih v Medvodah, saj so po prvem delu prvenstva tudi na prvem mestu z veliko, ugodno razliko v golih 26 : 6. Skratka, nogomet v našem kraju je v vzponu. To je tudi rezultat večletnega načrtnega in strokovnega dela ter zagnanih posameznikov, seveda z nepogrešljivo finančno podporo, tako Aera kot tudi drugih delovnih organizacij (Donit, Color).

Ob vsem tem lahko še enkrat poudarimo primer uspešnega sodelovanja gospodarstva in športnega društva, v našem primeru Aero Medvode in NK Medvode. Želimo si, da bi bilo sodelovanje tudi v prihodnosti, saj le tako lahko načrtujemo prehod naših nogometnih ekip v višji kakovostni razred.

Alojz Smrekar

Gora naj sama izbira

»Gora je vzpetina na zemeljskem površju, ki se dviguje nad okolico, doseže večjo nadmorsko višino in je običajno porasla z gozdom. Najvišji del gore je vrh, ki ima lahko različne oblike (npr. stožec, piramida, roglja). Tako pravi leksikon Cankarjeve založbe (hladno brezizrazno, ponesrečeno).

Mene pa zanima skrivnost gorništva. Kaj ljudi žene gor v te višave? Je to res tista gorska roža, ki jo mora najti vsakdo? Ali morda pogled, ki ti pravi, da je ves svet pod teboj? Verjamem, da je še tisoč razlogov, ki vodijo človeka v ta vzvišeni kotiček narave in družbe. Morda je skupen obema in vsem izziv – izziv doseganja.

A cilji so povsod različni, zato trdim, da je pravih gornikov res prekleto malo. Ni pravi tisti, ki želi osvojiti le vrhove. Če uspeš premagati strmino, je pomembno, da znaš prav tako spoštovati tudi dolino.

Danes je veliko mountaneer-jev (radi se sami nazivajo tako, izraz je angleški), ki jim je vzornik Machiavelli, velik ljubitelj vršacov, ki je trdil, da za pravi vzpon ni potrebno izbirati sredstev. Tako poleg klinov, vrvi in cepinov, predstavniki te plezalne smeri uporabljajo vse bolj tudi razna priročna dvigala, ki vzpon ne le olajšajo, ampak tudi močno pospešijo. Takšen mountaneer, ali slovensko gornik, je človek, ki večkrat žrtvuje veličino svojega jaza in lepoto svojega obraza, da bi dvignil iznad revne doline na bogate s soncem akumuliranega sijaja polne skale.

Njemu nasproti stoji drugi, drgačen ljubitelj gora. To je on, ki išče gorsko rožo. Ta si vzame čas, pogleda vsak kamenček, ne uide mu noben premik živali, nikoli je ne bo preplašil. Na poti k vrhu ne bo pohodil niti najmanjše rastline in vedno bo s seboj nosil delček doline.

Tam zgoraj bo skromno užival darove bližine sonca, za svoje, ki so ostali doma, pa bo prinesel košček spoznanja. Če bo imelo srečo in našel čudežno cvetlico, je nikoli ne bo utrgal. Pustil jo bo živeti, saj se dobro zaveda, da ni le njegova, da njen cvet iščejo premnogi. Saj, ko bo prihodnje leto prišel drugi, naj najde vrt in ne iztrebljeno pustinjo, ki bi jo za seboj gotovo pustil že prej omenjeni pohodnik.

In vendar oba sta ponavadi člana svojih v gore in strme višave usmerjenih vez, društev in organizacij. Oba sama, pa vendar pod okriljem, hodita v skale. V svojih planinskih društvih ali alpinističnih odsekih imata prijate-

lje, navdušene posnemovalce, včasih pa tudi hudobne zavistneže, ki bi radi ravno tako osvajali vrhove, pa jim manjka znanja, moči in poguma, ali pa sredstev, da bi se povzpeli. Takšnih pravi ljubitelj gora ne mara in se jih izogiba, saj mu radi nagajajo pri pripravi, prepovedujejo celo smeri plezanja, ponavadi pod krinko skrbijo za varnost, kot da sam človek ne mora biti odgovoren in pazljiv. Pri nas takšnemu včasih rečejo kar kvazi-planinec, v tujini pa se pogosto pojavlja izraz submountaneer in ima resnično hudo negativen prizvok.

In če stopim spet nazaj, na sam začetek se spet in še enkrat sprašujem kaj je potlej skrivnost gorništva? Nemogoče je to odgovoriti nekomu, ki iskrene ljubitelje gora le občuduje. Jaz bi dejal, da je skrivnost tudi v skrivnosti.

Komur le uspe odkriti, mu bo prava pot jasna, kdor hodi okoli zaprtih oči, pa mu ni pomoči.

Aleš Žerovnik

Gore tudi v zimskih razmerah?!

Julius Kugy, največji pesnik Julijskih Alp, je nekoč zapisal: »Zimske krasote in razgleda tistega dne ni moč opisati; še danes se moram spraševati ali sem takrat bedel in doživljal ali samo sanjal. sonce se je ravno počasi nagibalo v zaton. Od daleč vidnega morja do Dolomitov sta ves jug in zahod gorela v žareče rdečih in zlatih barvah. Kolikor bolj se je nižalo, toliko silneje so doneli vedno novi, vedno sijajnejši barvni registri. Nebo je bilo himno neslutene lepote poslavljajoči se zvezdi dneva. Na vzhodu in severu so se vse gore bleščale v rumeni barvi, v doline pa so legale temno modre sence. Nikoli več ne bom videl česa takega.«

Gorska prostornost in zračnost je eden izmed temeljnih načinov slovenskega življenja. Zahajanje v gore pa ima tudi omogočen vpliv na človeško dejavnost. Doživljanje skalnatih skladov, meglenih morij in čudovitih barv ter spokojnost zasneženih gora in lesketanje snežnih kristalov negotovo prej ali slej najde odmev o človeških čustvih in zbudi tesnejši stik z naravo.

Vprašaj v naslovu je pravzaprav namen tega pisanja, s katerim želim predočiti nekaj vidikov gorskega pohodništva v zimskih razmerah vsem tistim, ki jih to zanima same iz gole radovednosti in nenazadnje vsem tistim, ki še omahujejo ali pa potrebujejo v

zvezi s hojo pozimi še kaj spoznanj. Naj misli tisti, ki mu je pri srcu lepota, da jo bo zbujal v sebi tudi z znanjem!

ZAKAJ V GORE?

Če bi me vprašali, zakaj hodim v gore, bi bil v zadregi, pa tudi ne. Zato si pogledmo nekaj splošnih značilnosti hoje v gorah: S kulturnim in tehničnim napredkom, ko moderna industrija in s tehničnimi pripomočki opremljeno življenje zahtevata manj telesnega dela, manj gibanja, pač pa veliko več intelektualnega dela, smo se znašli v položaju, ko začne naša telesna moč, naša telesna kondicija upadati in to tako daleč, da se marsikdo ni sposoben podrediti minimalnemu naporu. V takem stanju je organizem bolj dovzeten za bolezen in jo tudi težje preboleva. Primorani smo torej poskrbeti za boljše telesno počutje. Zavedamo pa se tudi, da je dobra telesna kondicija prvi pogoj za dobro mentalno počutje in za večjo storilnost pri vsakdanjem delu.

Ker je hoja ena od elementarnih človekovih aktivnosti, saj hodimo od rojstva do smrti, je razumljivo, da jo pri tako imenovanih rekreativnih dejavnostih najdemo na prvem mestu. Hoja je v gorah poudarjen element in zato je tudi združena z višino in dobrim gorskim zrakom, še kako dobrodošla pri ohranjanju in tudi razvijanju telesnih sposobnosti. Hoja je cenena in učinkovita telesna aktivnost, ki izboljšuje in ohranja stanje gibalnega aparata. Tu so mišljene predvsem mišice in sklepi nog, pozimi pa se z uporabo cepina ali smučarskih palic priključijo še mišice trupa in rok. Sklepi se s hojo krepijo in postajajo elastični. Razvijajo se refleksni gibi, ki omogočajo hitro in varno gibanje. Tudi sicer, ne samo v hribih.

Hoja z nahrbtnikom navkreber pa ne krepi samo mišic in sklepov, temveč zahteva več dela srca, žil, dihal in krvotvornih organov. Premagovanje utrujenosti, strmine in drugih nevšeč-

nosti, na katere naleti človek v planinah, krepi človekovo voljo in ga vodi še k višjim in težavnejšim ciljem. Za dosego le-teh mora marsikdaj premagati žejo, lakoto, zelo pogosto pa se srečuje tudi z neudobjem v planinskih zavetiščih, še zlasti pozimi. Takrat mora, če ne gre drugače, leči truden na tla in naslednji dan slabo prespan, premražen in nespočit nadaljevati pot. Tisti, ki vse to zmore in ki skupaj s prijatelji doživlja gore v vsej njihovi lepoti, in tisti, ki utrujenost občuti kot nekaj, kar ga telesno in duševno utrjuje, je dosegel stanje, ki mu omogoča zdravo in ustvarjalno delo v življenju.

GORNIŠTVO V ZIMSKIH RAZMERAH

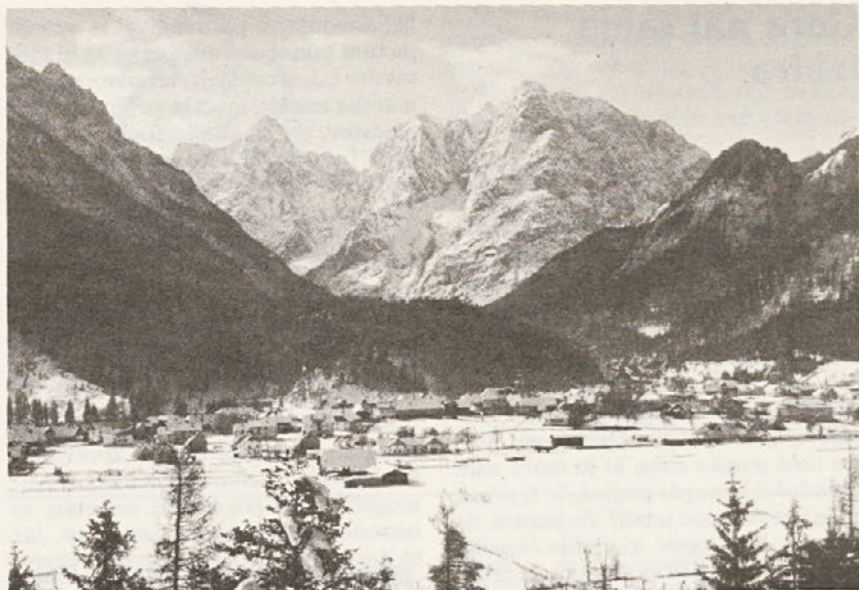
Dandanes zimski pohodniki v gore niso le planinci in alpinisti, precej je tudi turnih smučarjev, nenazadnje pa se pojavljajo kot pristopniki na primerne višinske točke tudi nekateri zmajarji in padala. Vsem je za dosego njihovih ciljev skupna hoja v zimskih razmerah.

Uradno je zimsko obdobje v gorah od decembra do marca, pač po koledarju. Vendar pa je res, da narava ne pozna nikakršnih omejitev, zato so razmere včasih pozimi skoraj letne, spomladi, jeseni in za kratek čas celo poleti pa dostikrat zimske. Tako vsaj, kar zadeva sneg, led in mraz. Seveda to dejanskih razmer ne spremeni, za pohodnika je važno resnično stanje, ne pa koledar.

Gora v zimskih razmerah zahteva dosti več kot poleti. V ugodnih pogojih, v lepem vremenu, pa je zimska tura užitek, s katerim se lepa poletna tura le težko primerja.

V nadaljevanju bom opozoril le na nekaj pomembnih značilnosti, ki jih je potrebno upoštevati pri gibanju v gorah pozimi. Kaj več pa je mogoče prebrati v razpoložljivi literaturi s tega področja.

OPREMA: Kvaliteta, količina in raznovrstnost opreme je odvisna od zahtevnosti predvidene ture, pri čemer se je potrebno pri njeni izbiri ozirati tudi na možne neveščnosti. Opremo bi po njenem namenu lahko razdelili na: obleko in obutev. (Zaradi mraza in mokrote je glede na predvideno dolžino ture potrebno primerno perilo in obleka. Vendar popolnoma nepropustna obleka ni dobra, saj zaradi znojenja postane znotraj mokra. Važna je tudi primerna obutev, ki je odporna proti vlagi in oddajanju toplote), splošno opremo (nahrbtnik, svetila, pribor za hrano in kuhanje, toaletni pribor, pribor za vzdrževanje obutve in obleke, oprema za prenočevanje, oprema za orientacijo, komplet prve pomoči...!) zaščitno opremo (očala, biva-

Kranjska gora

vreča, aluminijasta folija...) in tehnično opremo (cepin, dereze, smučarski palici, lavinska vrstica, plezalno kladivo, klini, vponke, plezalna vrv in pomožne vrvice...). Vsak posameznik mora seveda znati izbrati zadostno opremo za določen cilj, vedeti pa mora tudi, kaj je potrebna skupna oprema in kaj mora imeti vsak sam.

TELESNA IN PSIHIČNA PRIPRAVA: Telesna priprava mora vsebovati vse stopnje večanja telesnih zmogljivosti. Ta del priprave vsebuje tudi izbiro tovarištev, oblikovanje skupine, testiranje opreme in njeno selekcijo. Psihična priprava pa mora pomagati k opredelitvi lastnega pogleda na celotni načrt, našo vlogo in aktivnosti pri njem in nas čimbolje pripraviti na premagovanje težav.

PREHRANA: Pravilna prehrana je velikega pomena za uspešno gorniško aktivnost, saj zagotavlja dobro počutje, daje potrebno energijo in preprečuje nastanek bolezenskih stanj. Primer na izbira se seveda pri določenih posameznikih razlikuje glede na vrsto in potrebno dinamiko prehranjevanja. Opozoriti je še potrebno na železno rezervo in pravilen odnos do okolice glede odpadkov.

VREMENOSLOVJE: Potrebno je upoštevati vremensko napoved, vendar ta ni edino merilo. Gornik mora z načinom opazovanja elementov vremena znati rezultate opazovanj uporabiti vsaj za kratkoročno laično predvidevanje poteka vremena v nekaj prihodnjih urah. Pri vsem tem je seveda izredno pomembno poznavanje in testiranje snežne odeje!

ORIENTACIJA: Pohodnik se mora naučiti oziroma spoznati in obvladati tudi znanje orientacije, da zanesljivo najde pot, smer vzpona in sestopa. Pri

iskanju poti v neznanem svetu pa so mu pridobljeno znanje ter izkušnje iz orientacije ob pravilni uporabi potrebnih tehničnih pripomočkov, (kompas, karta), v zanesljivo pomoč.

HOJA V SNEGU IN LEDU: Pozimi so cepini, dereze, smučarski palici... skoraj nepogrešljiv del opreme. Seveda pa moramo obvladovati hojo s to opremo. Tehnika uporabe derez in cepina ter drugih pripomočkov nam mora biti predhodno znana. Tako si zagotovimo uspešno napredovanje in varnost ob upoštevanju nevarnosti v gorah, še zlasti glede na snežne razmere. Za boljšo uporabo stopala si v srenu ali ledu izsekamo stopinje.

BIVAK: Splošne priprave in tehniko zimskega bivaka (pričakovani ali prisilni bivač) narekujejo tudi razmere, vendar zanj potrebujemo še kopico opreme (teža) in hrane. Pri bivakiranju se najbolj izkaže tisti, ki se obvlada in znajde, oziroma zna iz priročnih pripomočkov improvizirati vse potrebno.

POZNAVANJE GORSKE NARAVE: Gornik ve, da je aktivno doživljanje narave v njeni prvobitnosti ena izmed temeljnih spodbud hoje v gore. Zato mora spoznati vse osnovne naravne zakonitosti in odvisnosti žive in nežive narave. Pri tem pa varstvo okolja oziroma varstvo narave že dolgo ni več stvar, ki sodi le v gore, in ni samo problem posameznikov, ampak problem celotne družbe.

NEVARNOSTI V GORAH: Vzroki nesreč so v naravi in v človeku. Tisti, ki se odloči, da bo pozimi obiskoval gore, mora dobro poznati nevarnost v gorah. Preprečevanje nesreč je namreč neločljivo povezano s poznavanjem nevarnosti.

Ni večjih in manjših nevarnosti, vse so enako pomembne in enako kritične. Hoja po gorah v zimskih razmerah je zvezana z določeno nevarnostjo, večjo kot poleti, zato se mora človek za soočenje z gorsko naravo pozimi vsestransko pripraviti. V tem primeru bo naše srečanje z njo manj nevarno. Poznavanje narave in sebe ter obvladovanje znanja, potrebnega za hojo v gore, nam ne bo rabilo le za uspešno pot do cilja, pomeni tudi samozaščito. Največjo nevarnost pozimi predstavljajo plazovi, opasti, ledeniške razpoke... Z nevarnostmi v gorah se v Sloveniji največ ukvarja inž. Pavle Šegula, ki je tudi napisal knjigo z enakim naslovom in jo priporočam.

PRVA POMOČ: Vsak gornik mora tudi obvladovati dajanje ustreznih

prve pomoči, za kar mora hitro in pravilno presoditi poškodovančevo stanje. V gorah je pozimi tovariška pomoč edina, ki lahko uspešno nudi prvo pomoč in tako reši oziroma celo najde poškodovanca. Če sami nismo kos razmeram, bomo seveda poklicali Gorsko reševalno službo.

Ta prispevek sem napisal v imenu vseh zimskih gornikov PD Aero, saj moramo biti zlasti mlajšim in začetnikom pri njihovem srečanju z gorami skozi vse leto usmerjevalci, vodniki in učitelji, predvsem pa tovariši.

Za konec pa še opozorilo vsem tistim, ki se boste v teh mesecih odpravili v gore: »Ne trgajte planinskega cvetja!«

SREČNO (POT) V NOVEM LETU!
Srečko Gorenjak

Televizijska nadaljevanka

– Jule, koliko je še časa do nadaljevanke? – je iz kuhinje niše med pomivanjem posode zaklicala Beba. Jule je vzel v roke televizijski spored časopisa A in zlogoval:

– Še petnajst minut. – Nato je vzel v roke časopis B, pogledal in izjcljal: – Še petinštirideset minut! –

Beba je takoj pritekla in tako trdno sedla na kavč poleg Juleta, da ga je dremavost povsem minila. Nadaljevanka pa je že tekla. Morda bi bilo treba pogledati še v TV spored v časopisu C. Nikoli se ne ve, kateri časopis pravilno obvešča.

Potem se je med njima odvijal naslednji pogovor:

– Katera nadaljevanka je danes? Tista, ko je ona odkrila, da jo on vara z neko novo simpatijo? –

– Ne, sploh ne! Tista nadaljevanka je ob torkih. V današnji nadaljevanki bomo videli, kako ona nadaljuje flirt s tistim pesnikom! – je tolmačil Jule.

– Kako pesnikom? Mar se ni tisti pesnik že v prejšnji nadaljevanki ustrelil? –

Jule je vzrožil. – Ah, tisti pesnik? Prvič: sploh se ni ustrelil, drugič pa: padel je v vodnjak; vendar pa vse to spada v četrtkovo nadaljevanko. Pesnik v današnji nadaljevanki pa še živi, ima brado, oni pesnik iz vodnjaka pa se je gladko bril. Tako, zdaj pa utihni in glej! –

– No, Jule, saj menda lahko vprašam, ne bodi takoj nataknen. Sicer pa nisem veliko pogrešila, kakor da se ti še pri nobenem pesniku nisi zmotil. Ampak – kaj bo zdaj z malo hčerkico, sirotico? –

Jule je pogoltnil nepregriznjen kikiriki in zehnil:

– Katero hčerkico? Saj ima vendar samo nečaka, ki čaka na njeno premoženje. To bi že lahko vedela, saj to nadaljevanko gledamo že tretjič, tokrat na drugem programu, prvič smo jo videli na tretjem, drugič pa na prvem programu. Zapomni si že enkrat. Neka druga hčerkica pa se pojavlja v petkovi nadaljevanki, ki jo zdaj gledamo drugič. Zdaj pa hočem mir, razumeš! –

– To pa že ne bo držalo! – se razburi Beba. Hčerkica, ki čaka na dediščino, je iz nedeljske nadaljevanke, to vem zanesljivo, saj sem jo že trikrat gledal! –

Nato je preteklo nekaj časa in Jule nenadoma krikne:

– Glej, nadaljevanke je že konec! Kako naj zdaj vem, kaj sem gledal, le za hip me je zmanjkalo. Čuj, Beba...

LITERARNI UTRINKI

Pesmi

Sanjam te,
a ti si daleč,
brez tebe dolge so noči,
v mojem srcu bolečina,
ker ob meni tebe ni,
a vendar dragi,

ljubim te.

Odšel si.
Slovo,
objem, solza, poljub...
in ni te bilo več.
Ostala je bolečina,
ostal je spomin,
ostala sem sama.

Veliko lepih dni si mi dal,
srečnih in sončnih,
in veliko solz si mi dal,
grenkih in žalostnih.

Ostala sem sama,
sama med množico ljudi,
a polna sem upanja,
upanja na srečne dni.

Jesen prihaja
v deželo in v dušo,
tiho se pomika
skozi vse te dolge dni.

Kmalu bo konec jeseni,
zapadel bo sneg,
lep in bel
ter neskončno nežen.

Objel bo naravo
in jo skril v svoj plašč,
da jo bo čuval
za še lepšo pomlad.

...Najino poletje je trajalo teden dni, teden prečudovitih dni, ki so nama dali nekaj, kar jih nima veliko. In lahko sva srečna, da imava vsaj to, kar nama nihče ne more vzeti!...

...Bila sva kot dva uboga listka marjetke, ki se držita drug drugega, a dobro vesta, da ne bosta več dolgo skupaj, kajti veter ju bo odnesel; vsakega na svojo stran. In tako majhna možnost obstaja, da se ponovno srečata...

Beba pa je na kavču poleg Juleta mirno spančkala. Jule jo je najprej rahlo, nato pa nekoliko krepkeje potresel za ramena (včasih je to storil drugače) in rekel:

– Daj, Beba, vstani... zbudi se... greva spat! –

Lovro

Imam lepe, barvaste žetone...

Kupil sem žetone. Za vožnje z lokalnim avtobusom. Žetone, da ni treba neprestano brskati za drobižem po listnici, denarnici, manikirnem priboru, tulcu za očala in po natrganih žepih. Vse to brskanje si prihraniš, če kupiš žetone. So lepi, okrogli, lahki, barvasti in kar je zanimivo za numizmatike – imajo tudi mestni grb. Kupil sem jih kar precej. Tako lepo zeleni so bili. Toda že po dveh dneh so vozno ceno uskladili in k zelencu sem moral vsakokrat dodati še 50 din. Moral sem začeti zbirati kovance. Končno mi je zelencev zmanjkalo in kupil sem nove žetone. Tokrat sem dobil modre žetone za polno vrednost vožnje. V treh je spet prišlo do usklajevanja in modraku je bilo spet treba vsakokrat prilagati kovanec za petdeset din, če pa čas dupuša, lahko dodaš tudi pet desetakov. Spet lov za kovanci, ker so papirni petdesetaki namreč že taki kot špi-načne krpice. Končno sem potrošil vse modrake. Zdaj prilagam kovance rdečim žetonom, kmalu jih bom dodajal rumenim. Barva je torej nepomembna, vsaka gre po nekaj dneh v promet le skupaj s kovancem, tako kakor gre bolje v promet zalogaj kruha skupaj z rezino gavriloviča ali pancete. Sem pa kar sam kriv, ker kupujem žetone prav v takem času, da že v nekaj dneh devalvirajo. Vendar – bodite praktični in kupujte žetone, saj dodajanje kovancev ne more trajati v nedogled, ker bo treba – gledano perspektivno – namesto enega žetona dati kar dva!

Lovro

Na razstavi igrač

Reporter se ustavi pred dedkom, ki vodi za roko nadobudnega vnučka.

– »Ali vas smem vprašati, kateri igrači bi dali nalepko »dobra igrača«? –

Prav takrat je prišla mimo zelo postavna mladenka in dedek je živahno rekel:

– »Če gre zame, potem bi to nalepko poklonil tej mladenki!« –

Upokoјenci, le pogumno...!

Kadar v tisku kaj piše o upokoјen-cih, sem v zadnjem času zasledil krat-ico UP; menim, da že kar kratica sama vzbuja dovolj upanja!

Poslovodja se jezi

Poslovodja se huđuje nad prodajal-kami, ki lepita na proizvode etikete z novimi cenami.

– »Dajta, pohitita vendar! Za vama že hitita Branka in Marjana z novimi cenami in vaju pri vajini počasnosti lahko dohitita. Tako vajine cene ne bodo veljale niti trenutek!« –

Velik kviz

– Vprašanje: Je naše največje in ob- enem glavno mesto in leži ob sotočju dveh velikih rek. Začetna črka tega mesta je B. Zdaj odgovorite, katero mes- to je to? Imate minuto časa za premislek! –

– To je, to je, e... e... e... Beograd! –

– Odlično, neverjetno! Kakšen uspeh! V imenu uredništva Kviza čestitam zmagovalcu, ki si je prislužil itd. itd. –

Vas rado zebe v noge?

Če je tako, pojdite v kino k drugi ali tretji predstavi in z malo sreče boste naleteli na sedež, pod katerim bo na debelo nastlano z lupinami kikiriki-jev, oluščenimi bučnicami, vmes pa še z raznobarnimi papirčki od bonbo- nov. Jamčim vam, da vas na taki stelji ne bo zeblo v noge!

Včasih pa nas je v kinu zelo zeblo v noge!

Lovro

Humor

PISALI SO O NAS

Aerov grafični software

ZNANJE, IZKUŠNJE, KAKOVOST

Propagandno sporočilo s sliko, tek- stom, s številnimi navodili, s samole- pilno etiketo – vse to je v vrečici z na- ročilnico in s samolepilnim trakom ter perforirano za računalniško uporabo podatkov. To so površne značilnosti obrazca, ki ga bo petbarvna tiskarska rotacija Aera iz Celja namenila svojim kupcem. To smo izvedeli v času 19. mednarodne razstave za informiranje, komunikacije, sredstva za obdelavo podatkov in za pisarniško opremo IN- TERBIRO-INFORMATIKA v Zagre- bu, kjer je Aero po vseh pravilih trže- nja predstavil svoj izdelek. Pri pet- barvnem tisku na velikosti velja od 180 do 520 milimetrov v Aeru upo- rabljajo tehniko mokrega offset tiska, ki zagotavlja točnost rastra. Pri hitros- ti 200 metrov v minuti se barva suši z ultravijoličnimi žarki. Z najsodobnej- šo opremo za grafično pripravo in do- delavo na barvnih valjih Aero bogati informacijski hardware z »Data-mai- ler« obrazci in vrečicami, propagan- dnimi tiskovinami na neskončnem traku, obrazci s samolepilnimi etike- tami, obrazci za optično čitanje, z vrednostnimi papirji in s »Snap-out« obrazci.

Takšna poslovna politika Aera je odgovor grafične industrije Jugoslavi- je na razvoj komunikacij in komuni- kacijske opreme. 599 delavcev Aero- vega tozda Grafika, s sodobno opre- mo, podrejeno zahtevam tržišča, da- nes ustvarja najboljše poslovne in fi- nančne rezultate med slovenskimi grafiki. Kako tudi ne, saj je cilj njihove poslovne politike usmeritev k potre- bam kupcev. Proizvod Aera je jasno definiran in precej prispeva k raču- nalniškemu hardwaru, ker omogoča doseganje željene produktivnosti in racionalizira potrošnje papirja v bo- doči informacijski družbi, ker zmanj- ševanje gramature pogojuje zmanjše- vanje potrošnje papirja.

Ali ni to tudi ekološki plus grafične industrije?

Izvoz tega grafičnega kolektiva je do sedaj beležil 1,2 milijona dolarjev na konvertibilnem tržišču. S sedanjo opremo, kvalificiranim delom in s spoštovanjem znanja zagotavljajo sodobno marketinško poslovanje z geslom »vaša potreba – cilj naše strategije«. Z znanjem in marketingom je poslovna politika Aera v vrhu proizvajalcev, ki so združeni v Poslovno skupnost grafičnih organizacij združenega dela Jugoslavije.

(Dubravko Premzl, dipl. oec.
Grafoimpex, št. 76 – oktober 1987

NAŠA POŠTA

HVALA ZA ČESTITKO!

Člani novinarskega krožka COŠ FRAN ROŠ iz Celja so nam ob dnevu republike poslali prirčno čestitko. Iskreno se jim zahvaljujemo zanj, seveda pa tudi želimo, da ostanejo naši zvesti dopisniki.

Uredništvo

MOJE IGRAČE

Imam družino igračk. Barbiko (mamo), Kena (očeta) in Skiper (hčerko). To je moja Karingtonova dinastija. Zanje imam veliko oblačil. Največ za Barbiko. Imam tudi pohištvo – kuhinjo, otroško in dnevno sobo. Imam celo klavir, na katerem vsak dan igra Skiper, ki hodi v glasbeno šolo. Vsak dan se igram s temi igračkami, le če imam dovolj časa. Vzamem škatlo od bonboniere, vanjo položim penečo gobo in tako nastane postelja. Tam spi cela družina. Imam veliko čevljev, obešalnikov, klobočkov, trakcev in sponk. Barbi in Skiper imata zelo lepe dolge lase. Ken ima plastične in svetle lase. Ima tudi zmagovalni venec kot najlepši moški. Večkrat ga popeljem na lepota tekmovanja in vedno zmagaja. Je zelo močan in ima lepo postavbo.

Upam, da bom dobila še kakšno igračo in da se bo moja Karingtonova dinastija povečala.

Mojca Šušterič, 5. b
COŠ FRAN ROŠ, CELJE

15. TEDEN DOMAČEGA FILMA

OBISKALI SO NAS FILMSKI USTVARJALCI

Letos je bil v Celju že 15. teden domačega filma. Organizatorji so pripravili obsežen filmski spored. Mi smo si ogledali film Čudežni gozd.

Našo šolo so obiskali filmski ustvarjalci: režiser Jože Gale, igralka Mila Katič in montažerka Olga Meglič. Veliko smo se pogovarjali z njimi. Pripovedovali so nam o pripravah na snemanje, o izbiranju igralcev, montaži filma, snemanju, pa tudi o tem, kako sploh nastane film.

Peter Steničnik, 5. b
COŠ FRAN ROŠ, CELJE

PRED OCENJEVALNO KONFERENCO

Bliža se prva ocenjevalna konferenca. Zato se veliko bolj učimo in popravljamo ocene. Morali bi se učiti celo četrtletje a se nismo. Učitelji veliko več sprašujejo. Tudi veliko več kontrolk pišemo. Padlo je že nekaj opominov. Učijo se tudi vsi tisti, ki so doslej razgrajali. Po vsakem zvonjenju si oddahnemo.

Še malo moramo stisniti. Veliko manj je časa za igro. Vedno večji smo in vse več se moramo učiti. Tako živahno in napeto je pred vsako konferenco.

Rok Zupančič, 6. a
COŠ FRAN ROŠ, CELJE

MOJA NAJLJUBŠA IGRAČA

Moja najljubša igrača je Pubi.

Mamica mi ga je kupila februarja za odličen uspeh v prvem polletju. Je zelo majhen, ima rdečo kapo, hlače in bluzo z metuljčkom. Leži v vozičku, ki sem ga dobila za rojstni dan. Ker sem se že naveličala njegove obleke, sem mu začela plesti modro bluzico. Kadar imam čas, se z njim igram, previjam ga in ga hranim. Ves čas ne morem biti z njim, ker popoldne hodim v glasbeno šolo.

Pubi bo vedno moja najljubša igrača.

Tanja Volavšek, 5. b
COŠ FRAN ROŠ, CELJE

DAN VARČEVANJA

31. oktober je dan varčevanja. In kako varčujemo? Varčujemo z denarjem, obleko, obutvijo, papirjem, posodo in še z veliko drugimi stvarmi. Zbiram star papir tako kot ostali učenci na naši šoli. Zbran papir odnesemo na odpad in zanj dobimo nekaj denarja. Ta denar koristno uporabimo za šolo v naravi.

V nekaterih državah na dan varčevanja podelijo posebne nagrade. Mnogi ljudje po svetu varčujejo, vendar vsi nimajo enakih pogojev za varčevanje. V državah, kjer je inflacija izredno nizka, ali pa je sploh ni, je varčevanje mnogo bolj uspešno, kot v tistih državah, kjer vrednost denarja stalno pada. Ne glede na to, pa je varčevanje nujno vsepovsod. Najbolje varčujemo tako, če ne kupujemo nepotrebnih reči in če denar pravilno vložimo.

Sergej Pešec, 5. a
COŠ FRAN ROŠ, CELJE

PIONIRSKI PRAZNIK

KONFERENCA PIONIRKEGA ODREDA 1. ŠTAJERSKEGA BATALJONA NA COŠ FRAN ROŠ V CELJU

29. september je dan pionirjev. Na ta dan imamo pionirji letno konferenco. Mi smo jo pripravili že v ponedeljek, 28. septembra, ker smo na naš praznik odšli na izlet v naravo.

Ob dvanajstih smo se delegati zbrali v učilnici za slovenski jezik, ki je bila slavnostno urejena. Naši gostje so bili: tovarišica ravnateljica ter mentorici pionirskega odreda in novinarskega krožka. Povabili smo tudi več gostov iz Aera, člane Zveze borcev, Društva prijateljev mladine Celje.

Žal pa sta iz Aera prišla le tovarišica Završnikova in tovariš Faktor.

Po kratkem kulturnem programu je predsednica pionirskega odreda Nina Mešl predlagala dnevni red konference. Obsegal je le dve točki: 1. Poročilo o delu, 2. Predstavitev programa za novo šolsko leto. Najprej je poročala o delu v lanskem šolskem letu. Poročilo je bilo zelo obširno. Ko smo pregledovali delovni načrt za letošnje leto, smo se pogovarjali, kaj bomo morali storiti, da bomo lahko še bolje izvedli in uresničili naše načrte, kot smo jih doslej. Posebej smo poudarili odnos med starejšimi in mlajšimi pionirji ter odnos do skupne lastnine. Dogovorili smo se, da bomo poleg vseh dosedanjih nalog sprejeli še skrb za grobnico na Golovcu.

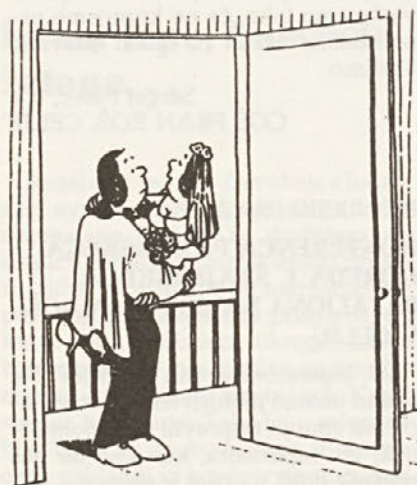
Ko je tovariš Faktor iz Aera pozdravil konferenco, nam je še povedal, da v Aeru primanjkuje grafikov in nam svetoval, da bi se marsikdo lahko odločil za šolanje na grafični šoli.

Tovarišica ravnateljica nam je čestitala ob dnevu pionirjev in zaželela, naj bomo dobri prijatelji med sabo. Zaželela nam je tudi prijeten izlet.

Konferenca se je sklenila. Naša naloga pa je uresničitev delovnega načrta.

Iztok Švab, 6. a
COŠ FRAN ROŠ, Celje

ZA DOBRO VOLJO

– Dragi, ko me boš odložil, pojdi še po otroke!

– Gospa, rad bi se z vami pogovoril glede vašega psa...

– Brez besed

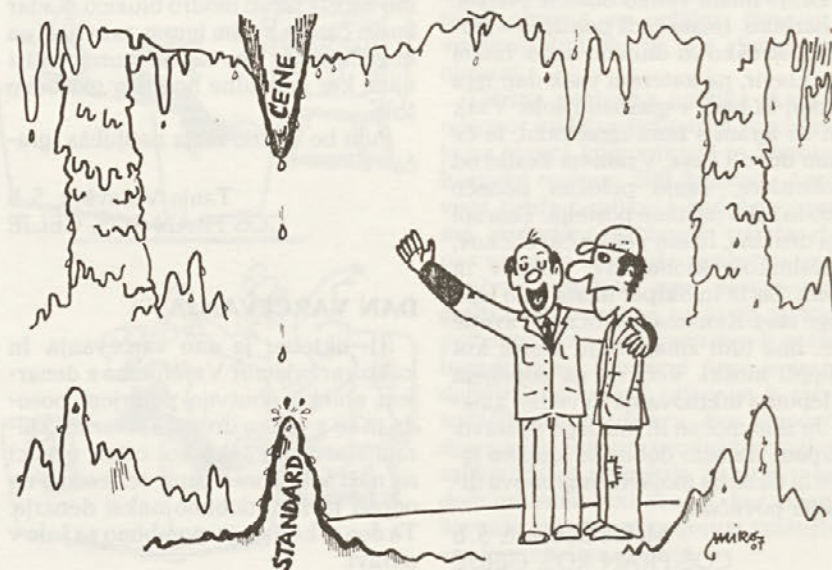
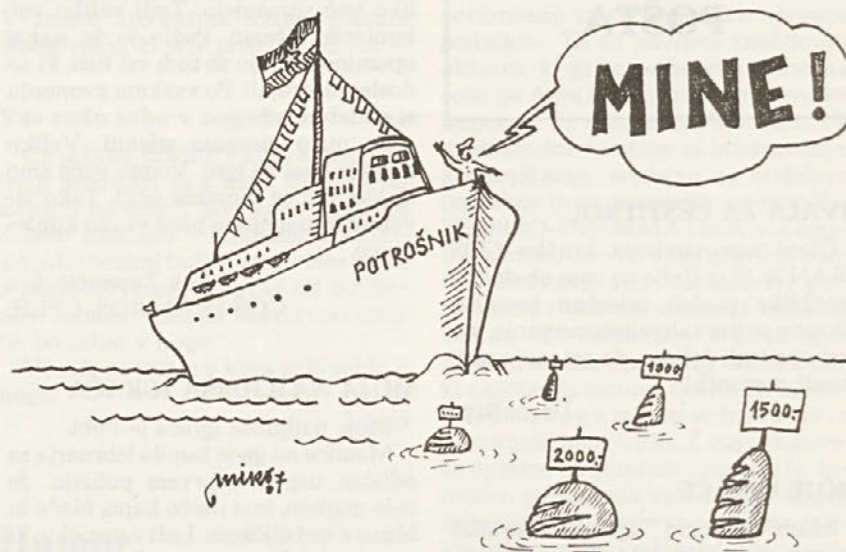

– Tovariš levo krilo, upamo, da boste imeli v tem štirisobnem okolju vse pogoje za razvoj v izvrstnega vodjo Katiča, ki smo vam ga prav tako zagotovili.

OTO REISINGER, Vjesnik

– Ali je bil ta, ki je šel pravkar mimo, tisti Mejač, ki si mu dolžan tri stare milijone?

Preberite ne bo vam žal...

MATAREŠKI KROG, vohunski roman, pisatelja Roberta Lunduma, je letos izšel pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani.

Vrsta nepojasnjenih umorov združuje preiskovalca Vzhoda in Zahoda pri iskanju krivca za vsa ta dejanja. Sovjetski agent obveščevalne službe ugotovi, da je to organizacija Matarese, ki financira terorizem po vsem svetu. K sodelovanju pritegne svojega sovražnika, ameriškega agenta Scofiela. Zgodba je zapletena, polna napetosti, akcije in fantastičnih zasukov, ki so tako logični, da so skoraj verjetni. Več kot dramatična pripoved o boju dveh najboljših obveščevalcev proti matareškemu teroristu se začne v korziških hribih in nadaljuje v različnih evropskih krajih, sklence pa se v Bostonu. Konec je, tako kot se za tovrstno delo spodobi – presenetljiv – vendar logičen. Seveda bi bilo po mnogih zapletih čudno, če bi se zgodba za oba junaka končala srečno.

Eden od njiju pade kot žrtev; naloge, ki sta si jo zastavila, pa sta izpolnila. Obvarovala sta svet pred organiziranim terorizmom.

Roman, ki je natisnjen v dveh knjigah, boste prebrali na mah. Zato, da bi podoživeli napeto zgodbo, se lahko mirno odrečete dolgočasnemu in ponavljajočemu se televizijskemu sporodu.

POGOVOR V KATEDRALI je roman perujskega pisatelja Maria Vargasa Slasa. Opisuje sodobni Peru in njegovo politično življenje. Spoznavamo vrsto posameznikov, skrivno življenje perujske visoke družbe, in tudi sivino, v katero so pogreznjeni njeni mali ljudje.

Gre za splet pripovedi, ki jim sledimo, povezujejo pa jih pomenki v krčmi z imenom Katedrala.

V tako zgrajenem literarnem delu seveda ni osrednje osebe – junaka. Tu je pripovednik, ki osvetljuje vse dogajanje. Santiagov svet je poln nesmislov, to je svet, v katerem bi bila kakršnakoli akcija nesmiselna. Človek, ki noče škodovati samemu sebi ali drugim, mora v takem svetu postati nevreden in se potopiti v sivino.

Santiago zahaja v nepomembno službo, potem ko se je odrekel iluziji komunizma in ljubljani komunistki, bogataškemu očetu, veliki prihodnosti in udobju. To seveda ne gre brez bolečine in razklanosti, mine pa, ko Santiago postane tako povprečen, da je že nadpovprečen. Višek ironije pri vsem tem pa je, da o dogajanjih, o katerih pripoveduje, pravzaprav sam ne ve nič dokončnega.

V spretno naslikani freski ljudi in dogodkov nam avtor duhovito predstavlja v različni čas in prostor postavljene različne ljudi, od cip, lumpenproletarcev, do najvišjih politikov in denarnih oligarhov.

Predstavljamo vam še roman **CIRKUSANAR**, pisateljice Dušanke Lainšček, ki je lani izšel v založbi Kmečkega glasa v Ljubljani.

Cirkusanar je prvenec te mlade pisateljice. To literarno delo ne moremo uvrstiti med kmečke romane, saj razen glavne junakinje, ki prihaja s podeželja, v ničemer ne sodi v ta svet. Mlado dekle se odloča o svoji prihodnosti med kmetijo, mestom in cirkusom.

Odločitev je težka, saj so vse tri življenjske poti – vsaka po svoje – tvegane in težke. Prva zato, ker kljub zanesljivosti pomeni trdo življenje, drugi dve poti pa zaradi tveganja. Cirkusantska še posebej, ker je oblika brezdomstva. Vendar to odločanje ni osrednja tema zgodbe. Osrednji motiv besedila je namreč odnos med fantom in dekletom, ki sta iz povsem različnih svetov in prav tako različnih nravi; odnos, ki ga krhajo in polagoma uničijo nasprotja, utemeljena v značajskih razlikah in različnih življenjskih načinih. Različnosti počasi dobijo takšne razsežnosti, da odtujijo vaškemu svetu že zdavnaj odmaknjeno dekle, in fanta, ki ga vedno bolj privlači cirkusko življenje – menda prav zato ali predvsem zato, ker ostaja le življenjska možnost.

Njun odnos se skrha, dokler skupaj ne zaživita meščanskega življenja. Takrat pa se prepada med njima poglobi. Fant zaživi v iluziji cirkusanskega življenja, dekle pa ostane v mestu.

Življenjepis Juliette Gréco z naslovom **ONA IN DRUGI**, ki je letos izšel v zbirki biografije pri Državni založbi Slovenije.

Knjiga je izredno zanimivo branje, saj opisuje avtoričino izredno razgibano življenje.

Rodila se je 1927. leta v Montpellieru in odraščala s starejšo sestro pri starih starših, na zunaj v prijetnem razkošju, v duši pa v velikem pomanjkanju. S prihodom Nemcev, se je znašla v zaporu, kamor so jo kot domnevno sodelavko odporniškega gibanja spravili njeni rojaki. Po tej bridki preizkušnji se je zatekla k svoji profesorici francoščine, ki je poskrbela za njeno nadaljnje izobraževanje na področju dramske igre, baleta in petja. Počasi je postajala slavna. Pričelo se je potovanje od Brazilije, Združenih držav Amerike, Sovjetske zveze do Japonske.

Svoje pestro življenje je zelo zanimivo opisala v knjigi, ki jo boste brez dvoma z zanimanjem prebrali. V njej sicer srečujemo vrsto neznanih imen, vendar je toliko bolj zanimivo, ko se srečamo z znanimi, slavnimi osebnostmi.

Roman **IZPOVEDI PUSTOLOVCA FELIKSA KRULLA**, pisatelja Thomasa Manna, je lani izšel pri Pomurski založbi v Murski Soboti.

Pustolovec Krull v svojih izpovedih ne ironizira sveta, ampak mu samo poskuša pokazati, da želi le enakopravnost z drugimi – čeprav le-te ni dobil po zakoniti poti. Krull izrazito spoštuje ta svet, opazuje hierarhijo družbe in hoče hitro – čim višje po družbeni lestvici, da bi postal ugleden in pomemben. Tak odhaja v svet in ga z največjo lahkoto, z goljufijo, osvaja. Nihče se mu ne upira, nikjer ne naleti na resno oviro, povsod samo zmaga. Že kmalu na začetku nam razodene, da ga je nazadnje zasačila policija in mu pretrgala bleščečo pot vzpona. Pripoveduje tudi, da je pustolovščine počenjal zato, da bi denar iz žepov bogatašev preseljeval v žepe najpotrebnejših. Zanimiv je tudi njegov besednjak, s katerim krasijo svoja dejanja pustolovci, ki spreminjajo usodo sveta.

V romanu je prisoten tudi pisateljev odnos do Hitlerjeve »vladavine«. Prav zato v romanu lahko zasledimo kriminalno obarvane dogodke in mimogrede se nam vsili vprašanje, kje se pustolovčeva nravska spoprite z normalnim in vsakdanjim.

Knjiga je polna mojstrskih opisov in modre bistrosti.

COBISS

